...ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

48-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

...-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 226 (13542)
1971 оной сентябриин 24, пятница

Сэн 2 мүнгэн

...МБАЙН, ЖАТКАНУУДАА БУХЫДЭНЬ ТАРЯА ХАДАЛГАДА ТАБИХА

Саг орой болоо. Колхоз, совхозуудта 200 мянгаад гектар тараан үшөө хадагдаадүй. ...гаа түргэн хадажа, баал болгохо гээшэ мүнөөдэрэй дайшалхы зорилго мүн.

...ЕГРАММА

...ҮСЭБ ДҮҮРЭЭ

...тябриин 22-то Бэшүүрэй совхоз гүрэндэ 25 мян... центнер таряа тушаажа, түсэбөө дүүргээ. Түсэбһөө ...р таряа тушаалга үргэлжэлһөөр.

...а хуряалга дээрэ онсо шалгарһан комбайнер... Дамдин Тубанов, Анатолий Болонев, аха дүү Ва... Иван Григорьевтон, Савелий Федотов, Пётр Гри... Цыдып Дабаев болон бусад 3500—4000 центнер ...сохинхой. Совхозой коллектив таряа хуряалгаяа ...дүүргэхэ гэжэ бүхы хүсөөрөө оролдожо байна.

Б. ЮМСУНОВ,
совхозой директор.

* * *

...телеграмма аба... манай корреспондент ...райкомой секре... П. Ефимовтэй теле... хөөрэлдэһэн байна. ...тэрэ иигэжэ мэдүү... ...гүрэндэ таряа худал... түсэбөө дүүргээд, ту... гадуур тушаажа ...ажахынууд үдэр бүри олошорно. Бэшүүрэй совхозһоо гадна, «Победа» колхоз 12.500 центнер, Калининай нэрэмжэтэ колхоз — 12 мянган центнер таряа тушаажа, түсэбөө дүүргэнхэй. Мүн Хёлгын совхоз таряа тушааха даабаряа бэелүүлээ. Мүнөө эдэ ажахынууд түсэбһөө гадуур таряа тушаана.

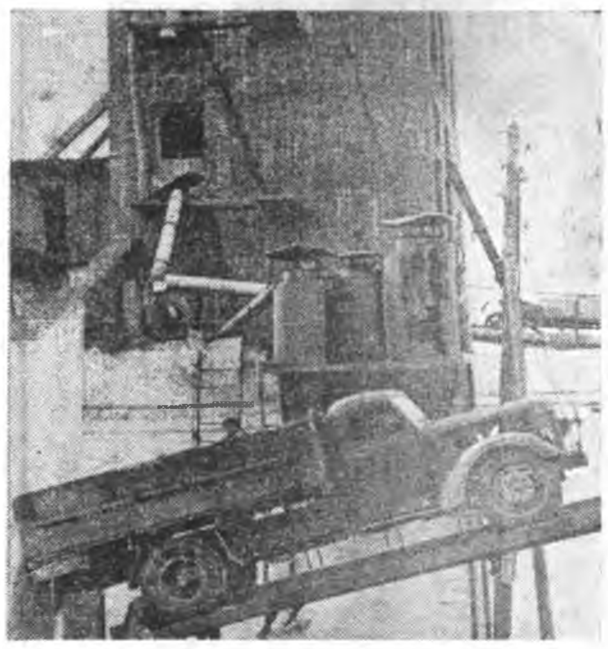
...ТАРҺАА 26 ЦЕНТНЕР

...тагай баруун, зүүн ...халюурма үргэн та... комбайнуудай хүн... үглөөнһөө үдэшэ ...замханагүй, бури һү... ...дашье тэдэнэй хур... ...һоо яаран харагда... хино. Бэрхэ комбайнернууд Иван Гасилов, Фёдор Баранов гэгшэд баһал үдэр бүри 16—17 гектарай ургаса хуряажа, 450 центнер хүрэтэр ороохо сохижо гаргана.

...совхозой хоёрдохи от... комбайнернууд хуряал... ороһоор тиимэ үни... haa, эршэмтэй шан... үндэр бүтээсэ ...эндэхи үнинэй комбайнер ...атаров үдэрэй 11,5 ...баал суглуулха даабари... бүри 18—20 гекта... хуряажа, халаан соо... ...центнер таряа сохино.

Тус отделениин комбайнёрнууд һүүлэй дүрбэн үдэр соо 1000 гаран гектарай ургаса хуряажа, хамта 2483 центнер таряа сохёо. Даб дээрэ хаража үзэхэдэ, энэ отделенидэ гектар бүриһөө дунда зэргээр 26 центнер шэниисэ абтана. Орооһо тараанайнгаа энэ үндэр баян ургасые нэгэшье гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа абахын түлөө эндэхи комбайнер, механизатор бүхэн үнэн зүрхэнһөө эрмэлзэнэ.

Ц. БАБУШЕЕВ.

Хёлго, Сулхара, Түгнэ—эдэ гурбан голой уулзабари дээрэ Суулгын пункт оршодог. Эндэл тараалангай олон һалаата харгынууд баһал уулзадаг юм. Пунктын үндэр үүдэн дээгүүр «Жолоошодто — амжалта!» гэһэн үгэнүүд танихие хүлеэн угтаха.

«Ороохо таряа — гүрэндөө!» гэһэн үгэнүүдэй удхые эндэл үнэн дээрэнь ойлгожо абамаар. Үглөөнһөө эхилээд үдэшэ орой болотор эндэ ороохо ашаһан машинанууд хойно хойноһоо һубарина. Гүрэнэй амбаарай эзэдшье, автомашинануудай жолоошодшье Эхэ оронойнгоо баялиг — ороохо таряа гүрэнэй амбаарта шанар һайнтайгаар хадагалха гэһэн нэгэл эрмэлзэлгэтэй. Таряа хадажа, сохижо байгаагүйшье haa, юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй ургасые гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряан абаха хэрэгтэ хубитаяа оруулжа байһандаа тэдэнэрэй омогорхожо ябаһанинь ойлгосотой.

Энэ пункт баян тараанай дээжые угтан абаха талаар хэр бэлэдхэлтэйб? Пунктые даагша Иван Леонидович Ефимовэй хэлэһээр, энэ зундаа эндэ нилээд ехэ ажал хэгдээ. Мүнөө ороохо тушаан абаха талаар haaд байгахүй. Нүхэр Ефимов эндэ үнинэй хүдэлдэг. 1951 онһоо 1962 он болотор Суулгын пунктые даажа, түрүүшын барилга эхилһэн хүн. Тэрэ сагта шэнэ барилга эхилхэ гээшэ бэрхэтэйшэг хэрэг һэн. Тиибэшье мүнөө энэ пункт ороохо тараанай фабрика болонхой. 1962 онһоо хойшо Иван Леонидович Мөөрөөшын, Хяагтын адагай, Бэлюутын пунктнуудта хүдэлөө. Мүнөө жэл дахинаа Суулгада

ТАРЯАНАЙ УРАСХАЛ

ерээ юм. Хаанашье хүдэлхэдөө харюусалгаяа мэдэрдэг байһан тула гүрэнэй баялигые гутаахагүйн тула хүсэл оролдолгоёо дүүрэн гаргадаг юм.

Суулгын пунктын ороной томо элеваторнуудай тоодо ородогшьегүй haa, шэнэ техникээр зэбсэгжэһэн тухайнь хэдэн үгэ хэлэлтэй. Жэшээлхэдэ, ороохо хатаалгын техникэ абаад үзэе. Эндэ оройдоол хоёр сушилка бии. Теэд бүтээсэнь иимэ гэбэл, үдэр соо ороһон бүхы таряае хатааха аргатай. Зүгөөр зарим үдэртэ ороохон ехээр ородог юм. Тиихэдэнь лэ 24—25 процентһээ дээшэ шиигтэй ороохо абахаяа болидог. Һаяар СЭВ-8 гэжэ нэрэтэй зерносушилкын хоёрдохи шахта хүдэлжэ эхилхэ. Тиихэдэнь эндэ ерэһэн бүхы ороохон тушаагдан абтадаг болохо юм. Машина үргэдэг 5 түхеэрэлгэ хүдэлнэ.

Энэ пунктын бүхы ажал оньһожоруулагданхай. Тиимэһээ урдань эндэ олон хүн хүдэлдэг байгаа. Харин мүнөө эндэ хон жэн шэнги. Шалгадаг лабораториишье, шэгнүүрэйшье хажууда, мүн машинаһаа ороохо буулгадаг газартаашье нэгэ-нэгэл хүн хэрэгдана. Нэгэ машиные ашаанһаань сүлөөлхын тула хэды саг гаргашалагданаб гэжэ ажаглаад үзөөбди. Эгсэ 5 минутын туршада ашаатай машина хооһон болоод, пунктын воротагай газаа тээ гараад байгаа. Тиихэдэ хэрбээ олон машина хойно хойноһоо һубаряад ябаа haa, 5 автомашина 10 минутын туршада ашаагаа буулгаад ошодог байна. Машина бүхэндэ — 2 минута! Энэ саг соо ороохон шалгагдаад, шофёр квитанци бэшүүлээд бусадаг юм гээд эндэхи механик Анатолий Викторович Бурлаков хөөрөө.

Оньһожоруулга, техникэһээ гадна, эндэхи хүдэлмэрилэгшэдэй хүсэл оролдолго тухай хэдэн үгэ дурдалтай. Лаборантка Зоя Георгиевна Нетесова 1951 онһоо эндэ хүдэлнэ. Баян дүршэлтэй болонхой. Ороохоной шанар шалгахаһаа гадна, эндэхи ямаршье хүдэлмэрилэгшын орондо хүдэлжэ шадаха.

Урдань энэ пунктда ехэ ороохон ородог байгаа. Мүнөө үдэрэй 10—20 машина ерэнэ. Энэнь үсөөн гээшэ. Энээн тушаа пунктые даагша И. Л. Ефимов иигэжэ ойлгуулаа:

— Манай аймагта ороохо тушаан абадаг пунктнууд олошороо. Урдань 4 аймагай: Мухар-Шэбэрэй, Улаан-Үдын, Сэлэнгын, Бэшүүрэй ажахынууд ороохоёо Суулга асардаг haa, мүнөө Суулгын, «Авангард», «Забайкалец» совхозууд, Сэлэнгын XX партсъездын нэрэмжэтэ, Жэрэмэй колхозууд лэ асарна. Манай аймагай олон ажахынууд Мухар-Шэбэрэй пунктда ороохоёо зөөдэг болоо.

Эндэ ороохо тушаадаг ажахынуудай үсөөрөөшье haa, алтан шэниисэ гүрэнэй амбаар руу адхарһаар. Суулгын, «Авангард» совхозуудай, мүн бусад ажахынуудай полинууд дээгүүр олон тоото комбайнуудай зэргэшэн ябахань, тэндэһээ ороохо ашаһан автомашинануудай энэ пункт тээшэ тооһо сохин гүйлгэлдэхэнь холоһоо харагдадаг.

М. НИМАЕВ,
манай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Суулгын пунктда автомашинаһаа ороохо буулгаха оньһон түхеэрэлгэ.

ЭР- ...М- ...ЭНЭ

Агуу Октябриин хубисхалай 54-дэхи жэлэй ойн баярта дэлгэрһэн мүрысөөндэ жагсаһан Анаагай совхозой Буламай отделениин таряашад эдэ үдэрнүүдтэ ургаса хуряалгаяа эмхитэй һайнаар ябуулжа байнхай.

Эндэхи үнинэй комбайнернууд Леонид Васильевич Серебрюхов, Александр Васильевич Серебрюхов, Виктор Андреевич Борисов гэгшэд үнгэрэгшэ табан хоногой туршада тараанай баалнуудые суглуулан сохихо даабаряа үлүүлэн дүүргэжэ эрхимлээ. Тэрэшэлэн Буряадай хүдөө ажахын институтай студентнэр Владимир Галсанов, Владимир Вершинин гэгшэд таряа хадалгада горитойхон амжалта туйлана.

З. БАЗАРОВА.

Хори.

НҮХЭР Л. И. БРЕЖНЕВ ЮГОСЛАВИДА ЕРЭЭ

БЕЛГРАД. (ТАСС-ай тусхай корр.). Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев Югославиин Социалис Федеративна Республикын Президент, Югославиин Коммунистнуудай союзай Түрүүлэгшэ нүхэр Иосип Броз Титын уряалай үндэһөөр, сентябриин 22-то хани ёһоор айлшалжа ерээ.

Тэрээнтэй хамта КПСС-эй ЦК-гай секретарь нүхэр К. Ф. Катушев, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай таһагые даагша нүхэр К. В. Русаков, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо нүхэр Н. Н. Родионов гэгшэд Белградта ерэлсэһэн байна.

СССР-эй, СФРЮ-гэй гүрэнэй тугуудаар, КПСС-эй ба Югославиин Коммунистнуудай союзай тугуудаар шэмэглэгдэһэн «Белград» гэжэ аэродром. «Нүхэр Л. И. Брежнев аятай һайнаар айлшалыт!» гэһэн амаршалгын үгэнүүд тэндэ улаан бүд дээрэ бэшэгдэнхэй байба.

Нүхэр Л. И. Брежневые СФРЮ-гэй Президент, СКЮ-гэй Түрүүлэгшэ нүхэр Иосип Броз Тито, СКЮ-гэй Президиумэй гүйсэдхэхы бюрогой гэшүүд Э. Кардель, М. Тодорович, К. Црвенковский, Н. Диздаревич, К. Глигоров, СФРЮ-гэй Союзна гүйсэдхэхы Вечын Түрүүлэгшэ Д. Биедич, СФРЮ-гэй Президиумэй гэшүүн, СКЮ-гэй Конференциин саг үргэлжын эмхиин гэшүүн В. Мичунович, гадаадын хэрэгүүдые даадаг союзна секретарь М. Тепавац, СКЮ-гэй Президиумэй гэшүүд, Союзна гүйсэдхэхы Вечын гэшүүд, Югославиин партийна, гүрэнэй ба ниитын ажал ябуулагшад аэродром дээрэ угтаа.

СССР-һээ СФРЮ-дэ байдаг элшэн сайд нүхэр В. И. Степаков, Совет посольствын хүдэлмэрилэгшэд КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарие угталсабад.

Югослав пионернууд нүхэр Л. И. Брежневтэ сэсэгүүдые барюулаа.

СССР-эй ба СФРЮ-гэй гүрэнэй гимнүүдые оркестр гүйсэдхөө.

Нүхэр Л. И. Брежнев угтагшадтай хани халуунаар мэндэшэлэлсэбэ. Һүүлээрнь нүхэр Л. И. Брежнев, Иосип Броз Тито микрофоной дэргэдэ ерэбэ.

Нүхэр Иосип Броз Тито үгэ хэлээ.
Хүндэтэ нүхэр Брежнев!
Хүндэтэ айлшад!
Нүхэдүүд!

Танииe, нүхэр Леонид Ильич Брежнев, бусад совет нүхэдые Югославиин арадуудай, тэрэшэлэн өөрынгөө үмэнэһөө амаршалхадам, «Аятай һайнаар айлшалыт!» гэжэ хүсэхэдэм илангаяа аятай байна.

Манай орондо Танай айлшалжа ерээд байһан ушар хоорондынгоо харилсаанай бүри бата, үрэ ехэтэй байхын тула хани барисаагаа улам бэхижүүлхэ, холбоогоо бүри үргэдхэхэ гэжэ хоёр ороной эрмэлзэдэг байһанайнь гэршэ жэшээ мүн гэжэ тоолонобди.

Советскэ Союз Югослави хоёрой хоорондо тогтоһон харилсаае бэхижүүлхын хажуугаар, холбоогоо саашадань улам батадхаха холын хараата арга боломжонуудые олохын тула һанал бодолоо үе үе зүбшэлхөөр шухала асуудалнууд хододоо яһала олон байдаг гээшэ. Манай оронууд иимэ юумэ хэхые шухалада тоолодог байха гээд һананаб. Тиин мүнөөнэйшье хөөрэлдөөнүүд тэгшэ эрхэ ба харилсан хүндэлэлсэлгые үндэһэ болгодог манай хоёр ороной хоорондын холбоо барисаа хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ хубита нэмэри болохо байха гэжэ этигэнэб.

Энэ уулзалгамнай уласхоорондын харилсаае бэрхэшээлтэй болгодог уласхоорондын шухала асуудалнуудаар һанал бодолоо зүбшэн хэлсэхэ арга бидэндэ олгохо байха. Иимэ шиидхэбэри туйлалгые манай хоёр ороной, тэрэшэлэн дэлхэйн бусад оронуудай шухалада тоолохонь элитэ.

Ерээдүйн бүри жаргалтай байдал зохёон байгуулха хэрэгтэ бидэнэй оролдолго хүсэлэлгээ зорюулхын тула бата тогтууритай эб найрамдал манай арадуудта, мүн бусад бүхы арадуудта хэрэгтэй байна.

Мүнөөнэй уласхоорондын байдалһаа уламжалан ямар эрилтэ табигданаб гэхэдэ, ушар байдалай саашадаа һүжэрэн муудалгые зайсуулхын, дэлхэйн хүгжэлтые зүб замаар залахын тула эб найрамдалта бүхы хүсэнүүдые элсүүлэн жагсааха шухала болоно. Ямаршье бүлэглэлдэ хабаададаггүй, социалис орон байһан Югослави эб найрамдал ба уласхоорондын тэгшэ эрхэтэ харилсаа холбоо сахиха гэһэн оролдолго хүсэлэлгые эдэбхитэйгээр дэмжэнэ.

Хүндэтэ нүхэр Брежнев!

Танай энэ айлшалалгын богонихон болзортой байхашье һаань, манай хүнүүдтэй уулзаха үедөө Советскэ Союзай арадуудта Югославиин арадуудай үнэхөөрөө хани ёһоор хандадаг байһые, манай хоёр ороной арадууд болон правительствануудай хоорондын һайн харилсаае хүгжөөхэ гэжэ эрмэлзэдэг байһыень хараха мэдэрхэт гээд этигэнэб.

«Аятай һайнаар айлшалыт!» гэжэ түгэсхэл дотороо үшөө дахин танда хүсэхыемни зүбшөөгыт.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев харюугай үгэ хэлэбэ.

Хүндэтэ нүхэр Тито!
Нүхэд ба ханинар!

Хани халуунаар угтаһанайтнай түлөө Танда үнэн зүрхэнэй баясхалан хүргэхыемни зүбшөөгыт. Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй, СССР-эй Правительствын, бүхы совет арадай үмэнэһөө Танда, Танаар дамжуулан, Коммунистнуудай союзда, аха дүү Югославиин бүхы эрхэтэдтэ халуун амаршалга хүргэнэб, үнэн зүрхэнэй һайн хүсэлэнгөө дамжуулнаб.

Хүндэмүүшэ Югославида ерэлгэ бүхэмнай — бидэндэ хододоо аятай, ехэ ушар удхатай байдаг. Нүхэдтэеэ хөөрэлдэдэг, хани барисаата энэ социалис ороной коммунистнуудтай, ажалшадтай уулзадаг байнабди.

Хэдэ хэдэн шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхын тула, нүхэр Иосип Броз Титын уряалаар эндэ ерээд байнабди. Олон янзын асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэхэ. Тэдэнэй заримаиинь совет-югослав харилсаанай мүнөөнэй байдалда, саашанхи хүгжэлтэдэ, мүн партийна холбооной хүгжэлтэдэ хамаадана. Бусад зариманиинь — дэлхэй дээрэхи хэрэг ушарнуудта, уласхоорондын байдалай шухала асуудалнуудта, империализмын ба хархис засагаархидай эзэрхэг түримхэй хүсэндэ эсэргүү тэмсэлэй, арадуудай эб найрамдалай ба аюулгүй байдалай түлөө тэмсэлэй талаар манай бэелүүлхэ зорилгонуудта хамаадана.

Нүхэр Титотэй, Югославиин бусад хүтэлбэрилэгшэдтэй түрүүшынхеэ уулзажа байнагүйбди. Урда тээхи уулзалгануудай дүй дүршэлһөө харахада, бидэнэй хоорондын харилсаа холбоон шухала ба туһатай байдаг. Манай мүнөөнэйшье һанал бодолоо зүбшэн хэлсэлгэ совет, югослав арадуудай хани барисаае, харилсаа холбооe саашадань бэхижүүлгэдэ туһалха байха гээд этигэнэбди.

Аха дүү ёһоной энэ хани барисаан улам үргэдэг, бэхижэг лэ, социализмын ба амгалан байдалай аша туһада манай партинуудай, оронуудай ба арадуудай зорюулдаг харилсаа холбоон жэл бүри улам хүгжэг лэ!

Нүхэд Л. И. Брежневэй, Иосип Броз Титын хэлэһэн үгэнүүд ехэ анхаралтайгаар шагнагдаһан, альга ташалгануудаар угтагдаһан байна.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СФРЮ-гэй Президент Югославиин гвардейцүүдэй хүндэлэлэй харуулай жагсаалай урдуур ябажа гараба. Удаа тээнь нүхэд Л. И. Брежнев, Иосип Броз Тито машинада һуугаад, город тээшэ шэглэн дабшаа.

СССР-эй ба СФРЮ-гэй гүрэнэй тугуудаар, «Советскэ Союзай арадуудта хани ёһоной амаршалга!» гэһэн ород, сербо-хорват үгэнүүдтэй транспарантнуудаар шэмэглэгдэһэн Белградай үйлсэнүүд ба талмайнуудта энэ үглөөгүүр олон арбаад мянган зон сугларанхай байба. Нүхэр Л. И. Брежневые угтаһан Югославиин ниислэлэй улад зоной шанга альга ташалганууд, амаршалгын халуун үгэнүүд хадаа совет арадта Югославиин арадуудай хани ёһоор, аха дүүгэй мадэрэлтэйгээр хандадаг байһанай эли тодо гэршэ болоно.

Н. КОЛЕСОВ,
И. ТИТОВ.

Л. И. Брежнев Иосип Броз Тито хоёр хөөрэлдэбэ

БЕЛГРАД. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев СФРЮ-гэй Президент, СКЮ-гэй Түрүүлэгшэ И. Броз Тито хоёрой хоорондын түрүүшын хөөрэлдөөн сентябриин 22-то үдын хойно болобо.

ВЕНОГУУДЫЕ ТАБИБА

БЕЛГРАД. (ТАСС). Белградай ойрошондохи Авала гэжэ хада югослав хүн бүхэндэ нангин һанагдадаг. Эндэ танигдаагүй солдадай хүүр—эхэ оронойнгоо сүлөөтэ байдалай, нэрэ түрын түлөө тэмсэлдэ югослав арадай гаргаһан эрэлхэг зоригой һүлдэ тэмдэг байдаг юм. Энэ хадын бооридо мүн лэ совет сэрэгшэдтэ табигдаһан памятник бии.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев эндэ ерэбэ. Тэрэнии СКЮ-гэй Президиумэй гүйсэдхэхы бюрогой гэшүүн нүхэр Стане Доланц, СФРЮ-һээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд нүхэр Милорад Пешич болон бусад тушаалтад үдэшэжэ ябалсаа.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь энэ хүүр дээрэ венок табиба. Эндэ хадагалагдажа байдаг, харгшадай дэбтэр дээрэ Л. И. Брежнев иигэжэ бэшээ:

«Югославиин сүлөөтэ, бэеэ дааһан байдалай түлөө ами наһаяа үгэһэн баатарнуудта хэтэ мүнхын алдар соло!».

Оркестр СССР-эй ба СФРЮ-гэй гүрэнэй гимнүүдые гүйсэдхэбэ.

Совет делегаци ДРВ-дэ ошохо замдаа Дели хүрэхэнь

Зүбшэлэн ойлголсоһоной үндэһөөр, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный түрүүтэй Совет партийно-правительственна делегаци Вьетнамай Демократическа Республика ошохо замдаа, октябриин 1-дэ Делидэ бууха болобо.

9 ҺАРЫН ДААБАРИ—БОЛЗОРҺОО УРИД

...ынмнай түлишын про... ...стиин управлениин кол... 1971 оной түсэбые, социалис уялгануудаа ...эрэгтэ хүсэ шадалаа ...ажаллана. Бүхы управ... абажа харахада, про... ...далдаха найма һарын тү... ...6 процент дүүргэгдээ. ...аа гадуур 460 мянган ...продукци худалдагдаа. ...жэлэй энэ үеынхитэй са... 14.546 кубометрээр ...модон шэрэгдэһэн бай...

...риин хүндэлэлэй социалис ...оролсоһон леспром... ...найма һарын түсэбые хо... ...лан дүүргээд, сентяб... ...сэбөөр ажаллажа эхилээ ...управлениин табан ...хозой дүрбэниинь продукци худалдаха 9 һарын түсэб дүүргэнхэй.

Мүн Зүүн-Мүрэнэй, Ивалгын, Хёлгын, Хойто-Байгалай леспромхозуудай хүдэлмэришэд модо хюрөөдэхэ 9 һарын түсэбые болзорһоонь урид дүүргээ.

Модо бэлэдхэлэй пункт, мастерска участогуудай бага комплексно бригадануудай хоорондо социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Крановщик, модо ашагшад, модо шэрэдэг автомашинын жолоошод жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ социалис уялгануудые абаад, эршэмтэй шангаар ажаллажа байна.

Еловско леспромхозой нүхэр Красовскиин даадаг бага комплексно бригада, Сэлэнгын леспромхозой жолоошон П. В. Коломин, модо ашагша И. П. Черных, тракторист А. Г. Хохлов абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэнэ. Тус леспромхозой доодо складай хүдэлмэришэд модо хюрөөдэхэ, ашажа ябуулха 9 һарын түсэбые болзорһоонь 10 гаран хоногоор уридшалан дүүргээ.

Манай корр.

Үдэр бүри габшагай шангаар хүдэлжэ, ехэ продукци үйлэдбэрилхэ гэһэн шухала зорилго Улаан-Үдын Ленинэй ордента мяха-консервын комбинадай хүдэлмэришэд урдаа табинхай. Тииншьегүй яаха гээшэб! Агууехэ Октябриин 54-дэхи ойн һайндэр газаа орожо ерэнхэйл. Комбинадай коллектив жэл бүхэндэ энэ һайндэрые ажалай бэлэгээр угтадаг заншалтай юм. Һүүлэй үедэ комбинадай коллектив үдэр бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэнэ. Мүнөө 300 хүдэлмэришэд октябрь һарын түсэбөөр хүдэлжэ байнад. Мяха хүргэдэг участогта хүдэлдэг В. Сошняковой бригадын гэшүүд шэнэ табан жэлэйнгээ даабари дүүргээд, 1972 оной түсэбөөр ажаллана.

ХАБА ЕХЭТЭЙГЭЭР

Үдэр хоногой ошохо тума социалис мүрысөөндэ эрхимлэгшэдэй тоо улам олошорно, Мал үүсэлдэг цехтэ хүдэлдэг Соня Мантухаева, Мария Соколова, Мария Жерлова гэгшэд найман час соо хэхэ хүдэлмэреэ долоон час соо дүүргэнэ. Эндэ Агууехэ Октябриин 54-дэхи ойн һайндэртэ зорюулан социалис уялга абаад, эдэбхи ехэтэйгээр хүдэлжэ эхилһэн ажалай түрүүшүүл үдэр ерэхэ бүри олошорно.

Г. ХАРЧЕНКО.

НОЁХОНОЙ ҺААЛИШАД БАЯРТАЙ

...12 саг. Ноёхоной һаа... ...тэһээ ашаанай автома... ...кузов дээрээ хүнэг, бидо... ...тээнхэй, зүүн урагшаа ...ханаабай эрье барин ...ба. Хёлго мүрэнэй эрьедэхи ...бургааһанай наада та... ...арай хэнзэ ногоондо са... ...хүндөөр уухилан, хи... ...хэбтэнэ. Уданшье... ...шад хүнэг, бидонуудаа ...үдэрэйнгөө һаали эхил...

...гүүртын һаалишад һү һаа... ...тушааха талаар кол... ...түрүүшүүлэй зэргэдэ ...Шударгы бэрхэ һаа... Хандацу Цацаева, Лида ...гэгшэд август һарада ...дунда зэргээр 362 ...килограмм һү абажа, эр... байна.

...бэлшээриин үедэ ...һү ехээр һаахын ...колхоз доторoo дэлгэрһэн ...мүрысөөндэ хам орол... ...гүүртымнай һаали... ...адуулагшад бии байгаа ...онуудаа хаража үзэ... Тиигэжэ үнеэдээ май һа... ...эхилжэ үдэрынь бэлшээри ...һаадаг болообди. Энэ гу... ...мүнөөшье алдагдаагүй ...һү һаалимнай нилээд дээшэлээ, — гээд һү тушаан абадаг тоо бүридхэгшэ Рая Дмитриевна Полянская хөөрэнэ.

Иигэжэ гүүртын һаалишадай ажал хэрэгүүдтэй, туйлаһан дүнгүүдтэй танилсажа, һонирхон хөөрэлдэһөөр байтарнай үнинэй һаалишан Зина Гылыкова хоёр хүнэгөөр билтарма һү асаржа, Рая басагандаа хэмжүүлээд, саашалха дээрээ зуг татан:

— Лида, мүнөөдэр үнеэднай юундэшьеб һүөөр бага гээшэ гү даа. Баһал хура бороониинь орохоёо һанаа юмаа бы, — гэхэдэнь:

— Бү мэдэе, юрэдөө мүнөөдэр нэгэ «шархуушаг» лэ байна, — гэбэ.

Тус гүүртэдэ арба нэгэн һаалишад ажалладаг юм. Үнгэрэгшэ һарада үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 261 килограмм һү haaһан. Тиихэдэ жэлэй эхинһээ хойшо үнеэн бүриһөө 1760 килограмм һүн абтаа юм.

Зулгы дулаан зун, намарай тунга ногоондо һү ехээр һаахын тула эндэхи һаалишад, малшад үнеэдээ һайн бэлшээридэ адуулхые оролдоно. Малаа үглөөнэй бүрэнхыһөө һүниин тэн болотор бэлшээхэдэнь һайса сададаг, һүтэй байдаг.

— Иигээд лэ бэлшээриин ногооной хагдаржа, шарлажа эхилхэтэй сасуу үнеэдэйнгээ һүеэ татахагүйн тула талха тараанай зүйл буйлуулжа, нэмэлтэ болгон үгэхөөр хараалнабди,—гэжэ колхозой зоотехник Г. Я. Эрдынеев мэдүүлээ һэн.

Ноёхоной үүлтэртэ үнеэдэй гүүртын һаалишад хүршэ Дээдэ-Заалаагай малшадтай мүрысэдэг юм. Ажахынь мэргэжэлтэд тус гүүртэнүүдэйнгээ хэһэн, бүтээһэн ажалай дүнгүүдые һара, арбан хоног бүри согсолжо, таһалгаряагүй дуулгажа байдаг заншалтай. Тэрэшэлэн ушарһан зарим дутагдалнуудаа тэрэ дарынь усадхахые хүсэдэг байна.

Һүүлэй үедэ энэ колхоздо һаалишадай дүй дүршэлөө халан абалсаха талаар горитойхон хүдэлмэри ябуулагдадаг болоо. Бүри хабар байхада эндэхи бүлэг һаалишад хүршэ Сэлэнгын совхозой, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой малшадта ошожо, хүдэлмэритэйнь танилсажа ерэһэн бэлэй. Тиихэдэ ажахынгаа гүүртэнүүдтэ ошожо хэһэн ажал тухайгаа хөөрэлдэхэ тусхай үдэр эндэ тогтоогдонхой. Эрхим һаалишад дүй дүршэлөө, мэргэжэл шадабаряа гансашье гүүртынгээ һаалишадай дунда бэшэ, мүн ажахынгаа малшадта үргэнөөр дамжуулна бшуу.

— Би 15 үнеэ харууһалдагби. Юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ үнеэн бүриһөө 2850 килограмм һү һааха түсэбтэй хүм. Тиин жэлэй эхинһээ мүнөө хүрэтэр үнеэн бүриһөө 2740 килограмм һүн һаагдаа. Хараалагдаһан даабари, уялга саг болзортоо бэелүүлэгдэхэл байха, — гээд һаалишан Лида Дамбаевна баяртайгаар ярина.

Үдэрэйшье һаали дүүрэхэ дүтэлөө хэбэртэй, эндэ тэндэ, һаалишадай «һээш-һааш» гэлдэхэнь бүри олошорходол гэбэ. Эгээл энэ үедэ хэдэн һаалишад тоо бүридхэгшын хажууда ерэжэ, хэнэй хэды литр һааһанаар һонирхонод.

— Һүү, Зинэмнай мүнөөдэр яһала һайн дүнтэй ябана ха юмши. Хандацу хээтэйе ахяад байналши, — гэлдэн хүхюутэйгээр дарья табилдашахадань, тээ саанахана һүнэйнгөө шүүр угаажа байһан Цацаева:

— Зүб лэ гээшэ ааб даа. Гансашье намайе бэшэ, бултыемнай ахихал хүм шуу. Бэрхэ даа, бэрхэ. Энээндэ бидэнэй атаархахашье юу байхаб. Хүсэхыел оролдохо болоно бэшэ гүбди,—гээдхинэ.

Һаалишадай энэ тэрын элдэб юумэ һонирхон хөөрэлдэһөөр байтар асарһан автомашинань ерэжэ, бидонтой һүеэ түргэхэн кузов дээрэнь ашаад, гэр тээшээ яаралтайхан табилуулаа бэлэй.

Мүнөө эдэ һаалишад Агууехэ Октябриин хубисхалай 54-дэхи жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ хам оролсожо, абаһан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын тула бүхы хүсэеэ элсүүлэн ажаллажа байнхай.

Вл. ЖИГЖИТОВ,
Сэлэнгын аймаг,
XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ЭМХИТЭЙ, ЭРШЭТЭЙ

[illegible]

А. НАГАСЛАЕВ.

Улаан-Удын аймаг.

БАЯСАМА ҮРЭ ДҮН

[illegible]

Н. МАН[illegible]

КПСС-эй [illegible]

ОКТЯБРИИН ХУБИСХАЛАЙ ХҮНДЭЛЭЛДЭ

УЛААН-ҮДЫН АЙМАГАЙ «Ленинградай» колхозой дүй дүшэлгэй түрүү hааальшан Тамара Мартишина үнэн шударгы ажалаараа олондо хүндэтэй болоһон. Тэрэ урдаһаа түсэбтэ табан жэлэйнгээ даабари болзорһоонь урид дүүргэжэ [illegible] [illegible], мүнөө бүри эршэмтэй [illegible] байна. Энэ жэлэй [illegible] Мартишина үнеэн бүрһөө 1049 литр һү hааһан, [illegible].

[illegible] Октябриин хубисхалай хүндэлэлдэ [illegible].

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: hаальшан Тамара Мартишина.

В. ПЕСНИНАГАЙ фото.

ҮГЭ, ХЭРЭГЫН АЛГАСАНАГҮЙ

[illegible]

С. АН[illegible]

ЭНЭ ЗУРАГ дээрэ харуулагдаһан Анатолий Смекалкин, Юрий Засорин Улаан-Үдын [illegible] мебельнэ фабрикын коммунис ажалай ударнигууд юм. Шэнэ табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэжэ [illegible] социалис [illegible] дүүргэжэ, Октябриин [illegible] [illegible]

Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

ХОЁР ҮДЭРЭЙ СЕМИНАР

Партиин Улаан-Үдын горкомой пропаганда, агитациин таһагай [illegible] политическэ [illegible]

[illegible]

КПСС-эй XXIV СЪЕЗДЫН ШИИДХЭБЭРИНҮҮДЫ[illegible]

ПАРТИЙНА ҺУРАЛСАЛАЙ ЖЭЛЭЙ ЭХИЛХЫН УРДА ТЭЭ

[illegible]

ҺУНГАГШАДАЙ ЗАХЯАНУУД ДҮҮРГЭГДЭХЭ ЁҺОТОЙ

...ашадай депутадуудай Советэй ...дэлмэриин гол зорилгонуу... ...ээн һунгагшадай захиануу... ...саг болзор соонь хаража үзэ... ...үргэн дүүргэхэ хэрэгтэ шэг... ...дадаг. «Ажалшадай депута... ...ай районно ба городской Со... ...дэй хүдэлмэриие саашадань ...оруулха тухай» КПСС-эй ...ий 1971 оной мартын таба... ...тогтоол доторшье тус асуу... ...тухай дэлгэрэнгыгээр хэлэг... ...удха шанарынь гүнзэгы... ...тэмдэглэгдэһэн байха юм.

...гшад элдэб асуудал... ...ар депутадуудтаа хандаһан, ...нуудые үгэһэн байдаг. Жэ... ...нь, Загарайн аймагай нютагай ...дэй гүйсэдкомуудта соёлой, ...һуудал байдалай хангалга ...руулха тухай олон дурадхал ...он байна. Гэдээн соогоо ажал... ...клубуудые, соёлой байшангуудые, һургуулинуудые, хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха комбинадуудые барихые дурадхана. Тиимэһээнь тус асуудалнуудые хаpалгада аймсоведэй, нютагай Соведэй гүйсэдкомууд гол анхаралаа хандуулдаг, зүбшэн хэлсэхэдээ, ажахынуудай предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдые хабаадуулдаг. Олоороо хэлсэһэн өөгүй гэдэгэй ёһоор, барилгада һомологдоһон мүнгэ зөөри зүбөөр ашаглаха, нютагай арга боломжонуудые хэрэглэхэ хэрэгтэ хэдэн талаһаа хабаадалга туһатай байна бшуу. Али алинда таатай зохид, арга боломжоёо хэрэглэжэ шадамаар хэмжээ ябуулганууд хараалагдадаг.

Энээнэй ашаар Загарайн аймагта һүүлэй хоёр жэл соо барилга яһала ехэ хэгдээ юм. Аймагай һургуулинуудай хуушан гэрнүүд ехэ болгогдожо, шэнээр баригдажа, 3400 һууряар ехэ болоо. Тиигэжэ 1967—1968 онуудай һуралсалай жэлнүүдтэ үхибүүдэй 30 процентнь лэ нэгэ халаанда ябадаг байгаа һаа, мүнөө 70 процентнь нэгэ халаанда һурана. Мүнөө үедэ Загарай һууринда 920 һууритай, Онохой тосхондо 964 һууритай, Элхидэ 640 һууритай дунда һургуулинуудай шэнэ байшангууд баригдажа байна. Эдэнэй ашаглалгада үгтэхэлөөр аймагай бүхы һургуулинууд нэгэ халаанда хүдэлдэг боложо, үдэрэй хоёрдохи хахадта һуралсалай хэшээлһээ гадуур хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха аргатай болохо юм. Тус хэмжээ ябуулга түбхын түрүүн һунгагшадай захяагаар лэ эхилһэн байна.

һүүлэй хоёр жэлэй туршада аймагта мүн соёлой 2 байшан, 3 клуб, 10 библиотекэ баригдаа. Телеретранслятор, 14 магазин, 3 столово, хүүгэдэй 4 саад, 4 фельдшерскэ пункт, сельскэ Соведэй 3 байшан, аймгүйсэдкомой байшан ба 20265 дүрбэлжэн метртэ байрын гэрнүүд ашаглалгада үгтөө, 5600 дүрбэлжэн метрэй талмайда үйлсэнүүд асфальтаар хушагдаа юм. Ойрын сагта хилээмэнэй завод, котельнэ, хүүгэдэй комбинат болон бусад олон барилга дүүргэгдэхэ.

Тоолоходо нилээд олон лэ даа. Эдэ бүгэдэ ажалшадай, хүн зоной аша туһада, һуурин тосхонуудай бури гоё һайхан, үзэмжэтэй болохын түлөө хэгдэнэ гэжэ һанахада бүриншье урмашахаар байдаг. Нютагайнгаа түхэл шарайе нигэжэ хубилгагшадай дунда ажалшадай депутадууд олон хүдэлнэ, эды ехэ барилгын олонхинь һунгагшадай захяагаар эхилһэн.

РСФСР-эй ба БурАССР-эй Верховно, нютагай Соведүүдэй үнгэрэгшэ һунгалтын урда тээ болоһон аймагай һунгагшадай ниитын суглаанууд дээрэ 120 захяа депутадта кандидадуудаар дэбжүүлэгдэһэн нүхэдэй анхаралда үгтэһэн юм. Эдэ захяанууд аймсоведэй, поселково, сомоной Соведүүдэй гүйсэдкомууд дээрэ согсологдоод, аймагай Соведэй XIII зарлалай сесси дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, тэдэниие дүүргэхын тула хэмжээ ябуулганууд хараалагдаһан, болзорнуудынь тогтоогдоһон байна.

Тэдэ захяанууд соо ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, гурим һайжаруулха, хүн зоной ажаһуудалай эрилтэ гүйсэд хангаха, эмшэлгын болон соёл сурталай гуламтануудай хүдэлмэриие бури хангалтатай болгохо талаар олон дурадхалнууд оруулагдаһан гээшэ. Тэдэнэй дундаһаа 26-ниинь ойрын сагта, хойшолуулашагүйгөөр бэелүүлэгдэжэ эхилхээр аймсоведэй тэрэ сесси дээрэ хараалагдаһан юм. Эдэниие тоолобол, Загарай тосхондо поликлиникэ ба аптекэ, Онохой тосхондо пионернүүдэй байшан, Ацагат һууринда хүдөөгэй клуб, Горхон тосхондо номой магазин, Хуушан-Бэрээндэ—һургуули бариха гэхэ мэтэ ондоошье бусад барилганууд байха юм.

Тэрэнһээ гадна, һунгагшад депутадуудтаа уулзахадаа, магазинуудай, ажалшадай хэрэглэмжэ хангаха комбинадуудай, соёлой гуламтануудай зарим газарта хангалтагүйгөөр хүдэлдэгтэ анхаралаа хандуулхыень һануулһан байна. Илангаяа һуурин газарнуудые сэсэрлигүүдтэй болгохо, автотранспортын хүдэлмэриие һайжаруулха ба бусад шухала ажал хэрэгүүдтэ туһалхыень гуйһан юм.

Хэнэйшье мэдэһээр, арадай һунгамалай ниитын хүдэлмэри харюусалгатай ажал. тэрэ илангаяа һунгагшадайнгаа захиануудые дүүргэхын түлөө оролдохо ёһотой. Энээндэ һунгагшад өөһэдөө туһалха нангин уялгатай юм. Тус асуудал уулзалганууд, хамтын суглаанууд дээрэ табигдадаг. Тиигэжэ хоёр талаһаа үгэеэ олоод, ажахынууд болон эмхи зургаануудтай һаналаа нэгэдээд, хүсэеэ ниилүүлээд байбал, һайн дүн туйлагдаха байна. Энээниие Загарайн аймагта һунгагшадай захяа ямараар бэелүүлэгдэдэг байһан жэшээ харуулна.

Н. КУЧУМОВ,
«Вперед» газетын редакторай орлогшо.

...агшадай бэшэгүүдһээ

...ЖАХЫДАА ...ЛДАРТАЙ

...Энэ жэлдэ даажа аба... хайнаг үнеэн бүриһөө ... абажа томо болгохо, ...та дээрээ 15000 кило... ...м һү һаахаб» гэжэ ... аймагай «Улаан-Аха» ...озой һаалишан Я. М. ...оровагай 1971 оной со... ...ис уялга соо бэшээтэй.

Нүхэр Ошорова түрэл колхоздоо һүүлэй 13 жэл соо таһалгаряагүй һаалишанаар хүдэлнэ. Олон жэлэй туршада оролдосо ехэтэйгээр ажаллажа, һайн дүршэлтэй болонхой. Мүнөө энэ нүхэр 20 хайнаг үнеэ даажа абанхай. Зунай бэлшээриин үедэ хайнаг бүриһөө үдэртөө 9—10 килограмм үдхэн һү һаажа байгаа. Тиигэжэ байгша оной үнгэрһэн 8 һарын туршада хамтадаа 9500 гаран килограмм һү абажа шадаһан байна. Тиихэдэ үнеэн бүриһөө тугал абаад, гарзагүйгөөр түлжүүлжэ байнхай.

— Аоапан уялгаяа жэлэй дүүрэтэр заатагүй бөелүүлхэл байхаб,— гэжэ нүхэр Ошорова мэдүүлнэ.

Ажахыдаа алдартай болоһон һаалишан Я. М. Ошорова Агууехэ Октябриин революциин 54 жэлэй ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ оролсоод, мүнөө бүри эршэмтэйгээр ажаллана.

ЗУРАГ ЗЭЭРЭ: һаалишан Я. М. Ошорова.

Д. ДУГАРОВАЙ фототекст.

ОРОЛДОСОТОЙ ТУГАЛШАН

...ма Дашиева үндэр наһа... ...божо, үнгэрөөшэ жэлдэ ...да гараһан юм. Бүхы наһаа... ...итын адууһа мал харуу... ...а ябаһан хүн. һүүлэй хэ... ...элэй туршада Үдын совхоз... ...алшанаар ажаллаа. Тии... ...зуураа бултанай, илангаяа ...шуулай жэшээ абамаар, орол... ...ой һайнаар хүдэлдэг байгаа. ...жэл соо хамтын ажалда ...оот. Мүнөө амарха сагтнай ...даа» гэжэ совхозой хүтэл... ...гшэд пенсидэ үдэшэхэдөө ...ншье байжа магад.

...бүхы наһаараа ажал хэжэ ...хүн амаралтадашье га... ...ажалгүй һуужа шадабагүй. ...шаг байна. Хүдэлжэ ябаа һаа дээрэ ха даа» — гэжэ бодоод, дахин тугалшан болохоор нүхэр Дашиева шиидэһэн байгаа.

Нүхэр Дашиева энэ зундаа Бааза гэжэ нютагта хүдэлөө. Тэрэнэй ажаллаһан гүүртэдэ 120 тугал бии юм. Тэдэниинь бултадаа шахуу томо, тарганууд болонхой.

— Дарима хээтэй наһатай болобошье, бултанһаа һайнаар хүдэлнэ гэхэдэ алдуу болохогүй. Манай гүүртын тугалшадай урдаа хаража ябаха хүмнай энэл даа, — гэжэ тус гүүртые даагша Софья Дашиева омогтой дорюунаар хөөрэнэ.

Ц.Х. ГОМБОДОРЖИЕВА,
хүдөө бэшэгшэ.
Хориин аймаг.

НОМТОЙ УУЛЗАЛГА

Сочи хотодо амарха зуураа, Николай Островскиин музейдэ ороһон хүм.

Номуудай гаршаг харахада, танижа уншаха гэхын аргагүй. Ядахадаа таамаглажа оробоб: энэ угалзатуулан нугалһан грузин бэшэг ха гү, али таджик гээшэ гү? Энэ улаан дэбтэртэйнь татар хэлэн ёһотой даа... Урдамни Н. Островскиин «Булад яажа хатуужааб» гэжэ романай оршуулгын таг байна гэжэ ойлгоходоо, бушуу гэгшээр буряад хэлэн дээрэхи оршуулгые бэдэржэ эхилбэб. Номууд ирагар олон. «Булад яажа хатуужааб» гэһэн ном гансахан СССР дотор 54 хэлэн дээрэ хамта дээрээ 11 миллион хэһэгээр 320 дахин хэблэгдэн гараа бшуу.

Шамдаад бэдэрхэдэ нюдэн зэрэлжэлнэ. «Буряадай оршуулга эндэ асарагдажа табигдаагүй байхань гээшэ гү? Юундэ харагданагүйб?» — гэжэ һанабаб.

Зүб даа, одоол обёорбоб.

Хабтаһан дээрэнь шэрээдэһэ сасартар морёор гүйлгэжэ ябаһан Павка Корчагин зураатай. Тания зураг. «Булад яажа хатуужааб» гэжэ түрэл хэлэн дээрэм барлагдаһан гаршаг.

Номой олдоходо нюдөөрөө энеэжэ, ехэ хэрэгэй бүтэһэн дээрэ тоолоо бэлэйб. Манай буряадшье бусад аха дүү бага яһатанһаа дутуугүй байба гэжэ сэдьхэлни баяр омогорхолоор билтараа. Энэ хадаа оршуулагдаһан юрын нэгэ ном бэшэ, харин буряад арадай соёл гэгээрэлэй хүгжэлтын хэмжээе харуулһан гэршэ болоод байгаа.

Музейн хүдэлмэрилэгшэдэ хандажа, нангин номые шэлэй саанаһаа һугалуулжа гартаа абаад, дүмүүхэнээр ирагжа үзэбэб. «Б. Абидуевай оршуулга. 1940 ондо Улаан-Үдэдэ хэблэгдэһэн» гэжэ уншанаб.

Иигэжэ суута номтой уулзаа хүм.

— Дахин уулзатараа баяртай! — гэжэ хэлээд гараа һэм.

Э. БАЛЬЖИНИМАЕВ.

Залуу уран зохёолшодой конференциие угтуулан

АРАДАЙ ҮГЫН УДХААР

Базар-Сада ЦЫДЕНОВ

I.

Сэдьхэлдээ шиидэһэнээ бүхөөр һанаад байбал,
Сэрэг зоншье һаалта хэжэ шадахагүй юм.
Гар, бэеыншни хэдышье хүсэтэй байбал,
Гансал хүн шамайе диилэхээ ядахагүй юм.

II.

Арьяатан шонын
Араан шүдэнэй аюултайшье һаань,
Абын хүбүүнэй
Арга мэхэнь хүсэтэй ха.

III.

Ганса үгэ үнэнэй түлөөдэ хэлээ һаа,
Гарза тэрээндэ хаанаһаа байха юм?
Олон үгэ бэеэ сагааруулан хэлээш һаа,
Олзо тэрээнһээ болохогүй эли ха юм.

IV.

Буудал байдалаа түхеэрхэ болоходоо,
Буусынгаа газар шэлэжэ гүйнхаар,
Буугаад байхадаа, зэргэлжэ һууха хүршэеэ
Буруу танингүй буугаашань дээрэ бэшэ гү?

V.

Дайда дэлхэйн юумэн бүхэндэ атаарханхаар,
Даруухан ябаал һаа, заяан бүхэ байхал ха.
Нобшо ноохой сүглүүлжэ наһаа баранхаар,
Ном уншаа бол, бэлиг бүхэ байхал ха.

VI.

Хүрьһэтэ дэлхэйн хуули шудалха хэрэгтэ
Хүнэй хүбүүндэ оюун хэрэгтэй бэшэ гү?
Шуургата далайе һэтэлэн ниидэхээ һанахадань,
Шубуунда хүсэтэ далинууд хэрэгтэй бэшэ гү?

VII.

Дэгэл хууша хаашаншье байг, сэбэр лэ һаа,
Дэлгэр сэдьхэлтэ хүндэ һаалта хэхэгүй ха юм.
Дээрэлхүү хүнэй өөдэрхэжэ байжа хэлэһэн
Дэмы үгэ өөртэнь һаалта хэхэеэ ядахагүй юм.

VIII.

Айл зон уг унгяараа илгаатайшье хадаа,
Ами нэгэн байжа болохо бэшэ аал даа?
Түрэл зон түһөө түхэлөөр адлишье гэлэй,
Түмэн ондоо бодол эрьюулхээ ядахагүй юм.

IX.

Тэмээтэй ябаган хоёрые шэбэнэлдэгты гээшье хада,
Тэдэнэр, юрэдөө, үгэеэ ойлголсожо шадахагүйнь лабтай.
Тэрээндли тэнэг сэсэн хоёрые уулзуулаа хада,
Тэмсэжэ тэрээндэ огтолон болохогүй бэшэ гү?

X.

Үргүүлһэн гү, али үбшэн малда
Үргэн дэлхэйн бартаа мэтэ байһандал,
Уймар ноёной тэнэг тулюур аашаһаа
Уйтан мэтээр нарата юртэмсэ һанагдахал ха.

ХҮДЭЛМЭРИШЭН ТУХАЙ ХӨӨРӨӨН

АЖАЛША, ХҮГЖЭМШЭ ХҮН

— Хүдэлмэришэн гэнэ гүт? Ажалша бэрхэ хүдэлмэришэд манай автобазада олон даа. Хэниинеьшье хэн гэхээр бэшэ. Иван Яковлевич Поповтэй уулзажа хөөрэлдэхэдэтнай болохо, — гэжэ «Бурводстрой» трестын партийна организациин секретарь С. Т. Честырын хэлээ һэн.—Энэ манай эрхим гагнууршан. Бултанай жэшээ абамаар хүн.

Иван Яковлевич тухай иимэ һайн һайхан үгэнүүдые дуулаад, һүүлээрнь уулзажа хөөрэлдөө һэмди.

Иванай багахан байхада эжы, абань наһа баража, тэрэ үншэрһэн байгаа. Арбан дүрбэ наһатайдаа «Полкын хүбүүн» гэжэ нэрэтэй болоод, сэрэгэй частиин хүгжэмшэдтэй «нүхэсэһэн» байгаа.

1941 он. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай эхилһэн саг. Тиихэдэ Иван Попов Улаан-Үдын ПВЗ-дэ ажаллажа байгаа. Хэды дахин военкомадта ерэжэ, фронтдо эльгээхыень гуйба. «Эндэ баһал хүнүүд хэрэгтэй. Ажаллагты» гээд бусаадаг байгаа. Ушарынь юуб гэхэдэ, дайнай хатуу шанга жэлнүүдэй үедэ ПВЗ (мүнөө ЛВРЗ) фронтын захил дүүргэдэг байгаа ха юм. Он жэлнүүд ошожол байба.

Гушаад жэлэй туршада Иван Яковлевич гагнууршанаар ажаллана. Барагдашагүй баян дүршэлтэй болоо. Хэдэн жэлэй туршада Бэшүүрэй РТС-эй электро-гагнууршанаар ажаллаа. Мүнөө «Бурводстрой» трестын автомашинануудай баазада хүдэлнэ. Ажаллаһан лэ газартаа алдартай солотой ябадаг.

Иван Яковлевич дүй дүршэлөө нүхэдһөө залуу үетэнһөө нюугаад, абяагүй ябажа шададаггүй хүн. Гагнууршанай мэргэжэлдэ 20 гаран хүниие һургаа. Тэрэнэй хүбүүдынь — Юрий Валерий хоёр абынгаа мүрөөр ажалай замда гаража, электро-гагнууршадаар мүнөө хүдэлнэ.

Электро-гагнууршан. Энэ Иван Яковлевичай гол ажал болоно. Хоёрдохинь... энамнай хүгжэмшэ хүн. «Полкын хүбүүн» байха үедөө бишыхан Иван хүгжэмтэй һайнаар «нүхэсэһэн» байгаа бшуу. Мүнөөшье хүрэтэр тэрэнээ мартаагүй. Бүхы сүлөөтэй сагаа хүгжэмдэ зорюулна. Бэшүүрэй РТС-тэ ажаллаха үедөө тэндэхи хүүгэдэй хүгжэмэй һургуулиин духовой инструментнүүдэй кружок хүтэлбэрилөө.

«Бурводстрой» трестын клуб тээшэ үдэшэндөө наһатайшье хүнүүд, үхибүүдшье субана. Наһатайшуул кинофильм харахаяа ошоо юм аабза. Үхибүүд... үхибүүд үдэшэндөө амарха ёһотойл. «Бурводстрой» трестын клубай дэргэдэ эдир хүгжэмшэдэй кружок эмхидхэгдэнхэй. Тэрэниие Иван Яковлевич Попов хүтэлбэрилнэ.

— Октябриин революциин 54 жэлэй ойн баярай һайндэрэй үеэр манай духовой оркестр түрүүшынгээ шалгалта гараха юм. Мүнөө бэлдэлгэмнай түлэг дундаа ябажа байнхай, — гэжэ нүхэр Попов хөөрэнэ. Отхон хүбүүн Петимни тэрэ кружокто ябалсадаг, хүгжэмдэ дуратай юм. Яһала һайн мэргэжэл бэшэ аал? — гээд тэрэ хөөрөөгөө дүүргээ һэн.

Иимэл даа, «Бурводстрой» трестын юрын хүдэлмэришэн Иван Яковлевич Попов.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: И. Я. Попов.
З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

...ЫН ГҮНЗЭГЫГӨӨР ШУДАЛХЫН ТҮЛӨӨ

...тайна совет, ажахын хүдэл... ...эд эрдэмээ дээшэлүүл... ...бшэ.

...тын хүмүүжүүлгын — эдэ ...дэлмэриие нэгэдхэн ябуул... ...ала гэжэ съезд тэмдэглэһэн ... Суртал бодолой талаар ...дэдэг нүлөөнэй аша үрэ ...экономическа, социальна ...уудтэй нягта холбоотой, ...үзэл бодолой бүрилдэхэдэ ...аридаг бүхы хэмжээ ябуул... ...ай нягта холбоотой юм.

...бэрилхы хүдэлмэрилэгшэд ...олитическэ болон үзэл бо... ...талаар — хүдэлмэридэ сэхэ ...сажа, экономическа ба ...анай талаар өөһэдынгөө ...шиидхэбэринүүдэй хүмүү... ...хойшолонгойнь ямар нү... ...байхые саг үргэлжэ анхар... ...тэй. Ажалша коллекти... ...зохёон байгуулхы эрхэ ...хангаха, бэе бэедээ нүхэ... ...оор харилсан туһалалсаха, ...ианизм, харюусалга хүгжөө... ...дбэри хүтэлбэрилгэ ба хү... ...үмүүжүүлхэ хэрэгтэ хүтэл... ...хүдэлмэрилэгшэдэй үүр... ...харюусалгые дээшэлүүлхэ ...а. Марксистско-ленинскэ һу... ...хадаа хүтэлбэрилхэ ба эм... ...ро ажал ябуулгын онол арга ...хубилгаха хэрэгтэ ту... ...ягатай.

...систско-ленинскэ һурал... ...экономическа эрдэм шуда... ...үргэдхэхэ ба шэнэдхэн ...ика талаар хүдэлмэри һу... ...шэнэ жэлдэ үргэлжэ... ...эхэ юм. «Ажалшадай эко... ...ка һуралсал һайжаруулха ...КПСС-эй ЦК-гай тогтоол ...артийна, профсоюзна орга... ...уудай ба ажахын органуу... ...ал ябуулгын энэ шухала ...зорилго ба холын ха... ...эбүүд тодорхойлогдонхой. ... марксистско-ленинскэ ...ческа теориин ба экономи... ...литикын шиидхэхы асуу... ...ита, мүнөө үеын эрдэм нау... ...ын хараата түсэбүүдтэ, үйлэдбэри хүтэлбэрилгын дүршэлдэ, хүнүүдые хүмүүжүүлхэ ба эмхидхэхэ хэрэгтэ хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй, арадай ажахын мэргэжэлтэдэй анхарал хандуулагдажа байна. Партиин экономическа политика, экономическа эрдэмэй үндэһэ һуури, ажал ба үйлэдбэриие эрдэм ухаанай үндэһөөр эмхидхэлгэ, предприяти, барилга, колхоз, совхозуудтахи экономическа хүдэлмэри тушаа асуудалнуудые хүдэлмэришэд, колхознигууд ба алба хаагшадай шудалалга эмхидхэхэ шухала.

Экономическа һуралсал бэелүүлхэ хэрэгтэ министерство болон ведомствэнүүдэй, ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй харюусалга дээшэлүүлэгдэнэ. Предприяти, арадай ажахын һалбаринуудай, элдэб мэргэжэлэй хүдэлмэришэдэй ажалай онсо илгаае хараада абалсан, экономическа һуралсал тус тустань эмхидхэхэ хэрэгтэй. Тиихэ зуураа, таатай эрхэ байдал эмхидхэхэ, һуралсалайнь бааза һайжаруулха.

Экономическа һуралсал—ажалшадай научна үзэл бодол, политическэ болбосорол бүридхүүлхэ талаар партийна организацинуудай хүдэлмэриин шухала шэглэл болоно. Экономическа һуралсал бодото дээрээ социалис ёһоор ажахые хүтэлбэрилгын дүршэл шудалалга мүн. Тиимэһээ экономическа һуралсалай юрэнхы хараа шугам ба теоретическэ талые гээнгүйгөөр, бүри гүнзэгырүүлхэ мүртөө үйлэдбэреэ хүгжөөлгын тодорхой зорилгонуудтай холбохо хэрэгтэй. Ниитын үйлэдбэриин айхабтар шухала үүргэ ба тэрэнэй ашаг үрые дээшэлүүлхэ арга зам, арадай ажахын бүхы һалбари ашаг олзотой болгохо, экономическа хүтэлбэрилгын гурим шэнэдхэн һайжаруулха хэрэгтэй байһаниие коммунистнуудай ойлгожо абаха эгээл шухала. Ажалшадай аша туһада зорюулагдаһан партиин экономическа программые гүнзэгыгөөр ойлгожо абаха гээшэ социалис байгуулалтада бии байһан туйлай ехэ хүсэнүүдые ашаглан хэрэглэхэ ар... ...эл мүн болоно бшуу.

Коммунис ажалай һургуулинуудта ехэ анхарал хандуулха хэрэгтэй. 2,5 миллион хүниие һуралсалда хабаадуулһан 80 мянган тиимэ һургуули манайда хүдэлмэрилнэ. Эдэ һургуулинууд үйлэдбэриин түрүү дүй дүршэл дэлгэрүүлхэ, ажалшадай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулха, тэдэниие социалис мүрысөөндэ эдэбхи ехэтэйгээр хабаадуулха ба ажалда коммунис ёһоор хандажа һургаха ашаг үрэ ехэтэй арга зам болонхой. Партийна, профсоюзай организацинууд, министерствэнүүд, предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд арадай ажахын һалбаринуудай онсо илгаануудые хараада абалсан, һургуулинуудай хүдэлмэри һайжаруулха хэмжээнүүдые абаха, тэдэ һургуулинуудта һуралсадаг хүдэлмэришэд ба колхознигуудай тоо олошоруулха, һуралсалай программа ба һуралсалай методикын заабари зохёохо, пропагандистнуудые шэлэн абажа һургаха уялгатай.

Коммунис хүмүүжүүлгэдэ социалис мүрысөөнэй үүргэ тон ехэ. Партиин Центральна Комитет мүрысөөнэй эмхидхэл һайжаруулха шухала гэжэ заана. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, үйлэдбэриин ашаг үрэ ехэ болгохо хэрэгтэ олониитын зохёон байгуулхы эдэбхи үүсхэлые саашадань хүгжөөхэ, ажалай түлөө моральна урмашуулга хүгжөөлгэдэ социалис мүрысөөн зорюулагдаха ёһотой. Мүнөө үеын социалис мүрысөөнэй уг зорилго, онсо шанар шэнжые гүнзэгыгөөр тайлбарилан, тэрээндэ үргэн ниитэ ажалшадые олоор хабаадуулха гээшэ партийна организацинуудай политическэ ба хүмүүжүүлхы хүдэлмэриин гол хуби болоно.

Обществын мүнөө үеын хүгжэлтын элдэб ушар ёһые зүбөөр ойлгохын тула съездын материал ба шиидхэбэринүүдые гүнзэгыгөөр шудалха хэрэгтэй. Партийна организацинууд интеллигенциие политическэ талаар хүмүүжүүлхэ асуудалда ходо анхарал табижа, марксизм-ленинизмын һургаалай талаар тэдэнэй эрдэм болбосоролоо үргэдхэхэ ба гүнзэгырүүлхэ хэрэгтэнь туһалха уялгатай. Үнгэрһэн жэлдэ 4,2 миллионһоо дээшэ хүн—эрдэмтэд, арадай ажахын мэргэжэлтэд, гэгээрэлэй, элүүрые хамгаалгын, соёлой хүдэлмэрилэгшэд—теоретическэ семинарнуудта һуралсажа гараа. Гэхэтэй хамта, тэдэнэй хахадһаа олонхинь Ленинэй зохёолнуудые, экономическа һургаал шудалһан байна.

Научна эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд, шэнэ юумэ мэдэхые эрмэлзэдэг интеллигенци философиин болон научно-техническэ революциин, социально-экономическа асуудалнуудые, марксизм-ленинизмые ойлгон мэдэрэлгын ба эрдэм-шэнжэлэлгын методологиин асуудалнуудые һонирхол ехэтэйгээр шудална. Коммунизмын түлөө совет арадай ниитэ тэмсэлдэ интеллигенциин үүргэ ба харюусалга дээшэлүүлхэ гээшэ экономическа, социально-политическэ ба үзэл бодолой талаар шиидхэгдэхэ асуудалнуудые, партиин политикые бэелүүлгэдэ интеллигенциин эдэбхитэйгээр хабаадаха хэрэг гүнзэгыгөөр шэнжэлхэ эрилтэ табина.

Һүүлэй жэлнүүдтэ партийна организацинууд комсомолой политһуралсалда анхарал ехээр табидаг болоо. Партиин съездын материалнуудые хараада абан, һуралсалай шэнэ жэлдэ һуралсалай тусхай хэрэгсэлнүүд гаргагдаха болоо, һуралсалай программа зохёогдоо, пропагандистнууд шэлэн абтаа, тэдэнэй һуралсал эмхидхэгдэжэ байна. В. И. Ленинэй биографи, КПСС-эй түүхэ, партиин экономическа политика шудалдаг комсомолшууд болон залуушуул олошороо. Залуушуулые үзэл бодолой талаар хүмүүжүүлгын үргэн онол арга болоһон ленинскэ шалгалта, хэшээлнүүд амжалтатайгаар хүгжөөгдэнэ. Комсомолой политкружогуудта КПСС-эй XXIV съездын материалнуудаар ленинскэ хэшээлнүүд үнгэргэгдэн, һуралсалай шэнэ жэл эхилхэнь.

Залуушуулые марксистско-ленинскэ үзэл сурталаар, ангиин хэрэгтэ үнэн сэхэ байхаар, коммунис ёһо заншалтайгаар, партиин политикые бэелүүлгэдэ эдэбхи ехэтэй байхаар хүмүүжүүлхэ хүдэлмэри саашадаашье партийна организацинуудай шухала зорилго байха.

Партийна һуралсалай ашаг үрэ дээшэлүүлхэ гээшэ партийна организацинуудай үдэр бүриин зорилго мүн. Политическэ һуралсалай удха шанарта, аша үрэдэ, һуралсалые коммунис байгуулалтын тодорхой зорилгонуудтай, хүнүүдэй ажалай ба ниитын ажал ябуулгатай нягта холбоотойгоор үнгэргэхэ хэрэгтэ онсо анхарал табиха хэрэгтэй.

Коммунистнуудай марксистско-ленинскэ һуралсалай зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ, хэшээлнүүдэйнь ашаг үрэ ехэтэй байха ушар хадаа пропагандистнуудые шэлэн олохо, тэдэниие һургаха хэрэгтэй нягта холбоотой, пропагандистнуудай теоретическэ бэлэдхэлэй, методическа шадабариин хэмжээнһээ дулдыдадаг гээшэ.

Мүнөө теоретическэ ба политическэ талаараа бэлэдхэлтэй 1 миллион 100 мянган коммунистнар ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулжа байна. Манай парти тэдэнэй хүдэлмэри үндэрөөр сэгнэнэ. «Партийна организацинууд пропагандистнуудта анхарал оролдолго ходо хандуулжа, тэдэнэй ажал ябуулгын ашаг үрэтэй байхын тула эрхим һайн эрхэ байдал олгохо ёһотой» гээд КПСС-эй XXIV съездын резолюци соо заагдана.

Пропагандистнуудай теоретическэ бэлэдхэл дээшэлүүлхэ зорилгоор тусхай теоретическэ асуудалнуудаар һайн сэгнэлтэ абаһан конференцинүүдые, тусхай темээр эрдэмтэдтэй уулзалга, дискусситай семинар ходо үнгэргэжэ байха шухала. Онсо орёо, политическэ шухала асуудалнуудые гүнзэгыгөөр ойлгуулдаг һуралсалай бүхы дүй дүршэл хэшээлдээ творческоор хэрэглэхэ болоно.

В. И. Ленин пропагандистын, агитаторай хүдэлмэриие искусство гэжэ харадаг байһан. Энэ искусствые шудалха хэрэгтэ пропагандистнуудай методическа бэлэдхэл гол шухала байха зэргэтэй.

Марксистско-ленинскэ һуралсал хүтэлбэрилгые шэнэдхэн һайжаруулха зуураа, партийна организацинууд коммунистнуудта эрилтэеэ дээшэлүүлхэ, тэдэндэ бодото туһаламжа хүргэхэ, өөһэдынгөө политическэ эрдэм болбосоролые дээшэлүүлхын түлөө тэдэнэй ходо хүдэлдэг байха, ниитын ушар байдал зүбөөр, партийна ёһоор ойлгодог шадабаритай болохо тушаа һаналаа табиха уялгатай. Һуралсалай хэрэгтэ һайшаагдаһан аргануудые үргэнөөр хэрэглэхэ гэбэл: онсо шухала асуудалнуудаар коллективнэ хөөрэлдөө ба дискусси, теоретическэ ба научно-практическа конференци, элидхэл ба рефераудуудые бэлдэлгэ, зүбшэлгэ, диплом болон курсовой хүдэлмэриин дүүргэлтэ хаpалга, тусхай даабариин дүүргэлтэ хараха гэхэ мэтые үнгэргэхэ. Ажалшадай дунда үнгэргэгдэдэг ойлгууламжын ба ниитэ-политическэ хүдэлмэридэ коммунистнуудай сэхэ хабаадаха ябадал һуралсалайнь нэгэ хуби, үргэлжэлэл болохо ёһотой.

Съездын шиидхэбэринүүдые тайлбарилан ойлгуулха, коммунистнуудай марксистско-ленинскэ һуралсалай, ажалшадые экономическа талаар хүмүүжүүлгэдэ, пропагандистнуудай хүдэлмэриин дүй дүршэл согсолон, олоной шадабари болгохо хэрэгтэ хэблэл, газетэ, журналнууд, телевидени ба радио ехэ үүргэ дүүргэхэ байна.

КПСС-эй XXIV съездын документнүүд СССР-эй арадуудай үндэһэн хэлэн дээрэ 20 миллионһоо дээшэ хэһэгээр хэблэн гаргагдаа. Политиздат, «Мысль» гэжэ хэблэл һуралсалай шэнэ жэлэй эхилтэр 37 ондоо нэрэтэй учебник, христомати, харуулан ойлгуулха методическа хэрэгсэл гаргаха. Уншагшад В. И. Ленинэй шэнээр хэблэгдэһэн биографи, Советскэ Союзай Коммунис партиин түүхэ, политэкономиин, тэрэ тоодо «Основы экономических знаний», «Начальный курс научного коммунизма», «Основы партийного строительства» гэһэн, бусад номууд хэблэлһээ гараа. Ниитэ-политическэ журналнууд: «Коммунист», «Политическое самообразование», «Вопросы экономики». «Вопросы философий», «Плановое хозяйство», тэрэшэлэн «Экономическая газета» семинарай һурагшадта туһаламжа болгон, теоретическэ статья, зүбшэлнүүдые ходо толилжо байха юм. Түбэй телевидени ба радио «Оломиллионтоной университет» гэһэн гаршагтайгаар лекци, тайлбаринуудые ходо дамжуулдаг байха. Түбэй газетэнүүд теоретическэ статьянуудые ходо толилно. Ойлгууламжын хүдэлмэриин, ниитын мэдээсэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй шухала зорилго юуб гэхэдэ, КПСС-эй XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдэй удха гүнзэгыгөөр тайлбарилан ойлгуулга, энэ хүдэлмэриие тодорхойгоор, ойлгосотойгоор ябуулха хэрэг болоно.

Коммунистнуудые, ажалшадые үзэл бодолой талаар хүмүүжүүлгэтэй холбоотой бүхы юумэн партийна организацинуудай саг үргэлжын анхарал доро байха зэргэтэй. Эхилхээ байһан һуралсалай жэл — ажалшадай марксистсколенинскэ һуралсалда, юһэдэхи табан жэлэй даалгабаринуудые, КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэхэ хэрэгтэ тэдэниие элсүүлгын шэнэ шата болоно. Эдэ зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ мүнөө партийна бүхы организацинуудай хүсэ шадал элсүүлэгдэжэ байна.

«Правда» газетын 1971 оной сентябриин 18-най номерһоо абтаба.

Уржа үдэшэлэн республикын предприяти, эмхи зургаануудай бүлэг хүтэлбэрилэгшэд, хүдэлмэришэд Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ сугларжа, парти, правительствын дээдэ үндэр хайрада хүртэhэн шагналнуудаа абаба.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь К. Е. Маслов СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые уншажа, эндэ сугларагшадые танилсуулба.

«Октябриин революциин» орденоор бүлэг хүдэлмэришэд шагнагдаба. Тэдэнэй дунда Буряадай «Птицепром» трестын директор И. А. Игнатьев, республикын уhанай ажахын ба мелиорациин министр В. Г. Большаков болон бусад бии.

«Ажалай Улаан Тугай» орденоор хамтадаа 22 хүн шагнагдаа. Урдань «Бурводстрой» трестдэ эрхилэгшээр хүдэлжэ ябаhан Н. В. Казанцев, республикын элүүрые хамгаалгын министр Л. Д. Мадыева, нютагай промышленностиин министр М. Ф. Завгородняя, хүдөө ажахын болон бэлэдхэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой түрүүлэгшэ С. Б. Бальжинимаев, Буряадай номой хэблэлэй директор Б. А. Очиров болон бусад шагнагдагшадай дунда бии.

Зураг дээрэ: (зүүн гарhaa): парти, правительствын орден, медальнуудта хүртэhэн республикын нютагай промышленностинин министр М. Ф. Завгородняя, элүүрые хамгаалгын министр Л. Д. Мадыева, Буряадай «Птицепром» трестын директор И. А. Игнатьев, Улаан-Үдын гидрометобсерваториин директор Н. И. Афонина.

С. ЦЫДЫПОВЭЙ фото.

АЯНШАЛГАhАА БУСАБАД

Манай республикын колхоз, совхозуудай, предприяти, эмхи зургаануудай хүдэлмэришэд амаралтадаа гарахадаа холын аяншалгада — хилын саадахи оронуудаар аяншалдаг болонхой. Тиимэ нэгэ аяншалгаар республикын колхоз, совхозуудай, Улаан-Үдэ хотын бүлэг хүдэлмэришэд аха дүү Монголой Арадай Республикаар аяншалха путевко абажа, хорёод хоногой урда тээ аян замдаа мордоо бэлэй.

Монгол ороноор хорёод хоногой туршада аяншалhан, амарhан эдэ бүлэг хүдэлмэришэд түрэл Улаан-Үдэеэ уржадэр үдэшэлэн хүрэжэ ерэбэ.

— Аха дүү Монголой Арадай Республика аяншалхаар ошоhон манай республикын ажалшад тэндэ баяр баясхалантай, хүхюун, сэнгэлигээр амарhан, аха дүү нүхэдтөө яажа хүндэлүүлhэн тухайгаа нютагайхидтаа hонирхолтойгоор хөөрэнэ,— гэжэ облпрофсоведэй аяншалгын хэрэгэй талаар ахалагша инструктор А. Целовальникова хөөрэнэ.

Манай корр.

ДУУ ХҮГЖЭМ ЗЭДЭЛНЭ

ТҮНХЭН. **(Телефоноор абтаба).** Хэрэнэй соёлой байшангай дэргэдэхи уран hайханай бүлгэмэй коллектив мүнөө үедэ Саянай совхозой нютаг, тосхонуудаар аяншалжа ябана. Тус ажахын холын гүүртэ, отарануудта байрлаhан малшадта, таряа хуряалгын халуун хаhын үедэ хээрын стануудта байжа хүдэлдэг механизаторнуудта hонирхолтой концерт-наада харуулна.

Нааданай эхилхын урда тээ аймгүйсэдкомой соёлой таhагые даагша Д. Д. Васильев уласхоорондын байдал тухай лекци уншана. Хүдөөгэй хүн зоной hонирхоhон асуудалнуудта лектор тобшохоншье hаа, тодо hонор харюунуудые үгэнэ.

Энээнэй hүүлээр шэхэнэй шэмэг нюдэнэй хужар бологшо концерт-наадан эхилнэ. Соёлой байшангай методистнууд Д. Далбаева, Л. Хахлова гэгшэдород, буряад арадуудай дуунуудые ирагуу hайханаар хангюурдажа, малшад, механизаторнуудай дура сэдьхэл татана. Хүнүүд дуулаhан дуугаа үшөө дахин дабтахыень гуйжа, тэдэнэрые сценэ дээрэhээ удаан саг соо табинагүй. Мүн лэ соёлой байшангай дэргэдэхи арадай театрай режиссер М. Московский, хүүгэдэй хүгжэмэй hургуулиин багша Р. Доржиев гэгшэд сугларагшадта баhал халуунаар угтагдаа.

Саянай совхоз ерэхэhээ урид тус агитбригада Туранай совхоз болон Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой малшад, механизаторнуудта айлшалаад ерэhэн юм. Жэмhэг тосхоной ажалшадта концерт-наадаяа харуулhанайнгаа hүүлээр аймагай бусад ажахынуудта ошохоор тэдэнэр хараална.

Ш. БАЙМИНОВ.

ТАЛМАЙН ЭЗЭД ШАЛГАРБА

Спорт

СССР-эй футболистнуудай «А» классай хоёрдохи бүлэгтэ наададаг Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зонын футболистнуудай дунда ээлжээтэ — гушан нэгэдэхи уулзалга сентябриин 17-до үнгэргэгдэhэн байна. Уулзалгын дүн хаража үзэхэдэ, эндэ айлшаар ошоhон нэгэл команда шүүжэ гараhан байха юм. Энэмнай хэн бэ гэхэдэ, Хабаровскын СКА команда болоно. Эдэнэр Новосибирскын «Дзержинец» командын футболистнуудта айлшалхадаа, талмайн эзэдые 2:0 гэhэн тоотойгоор шүүжэ, мүрысөөнэй таблицада байдалаа hайжаруулба. Нүгөөдүүлынь — өөрынгөө стадион дээрэ наадаhан команданууд айлшаар ерэhэн футболистнуудые шүүгээд лэ табиhан байна. Жэшээнь, Красноярскын «Автомобилист» Ангарскын футболистнуудые 4:0 гэhэн тоотойгоор шүүжэ, мүрысөөнэй таблицада мүн лэ өөрынгөө байдалые hайжаруулба. Тиихэдэ түрүүшын табан командын тоодо оролсоод ябаhан Омскын «Иртыш» команда Южно-Сахалинскhaа ошоhон «Сахалин» командын футболистнуудые 3:0 тоотойгоор шүүжэрхихэдээ, Хабаровскын футболистнуудтай аб адлихан очконуудтай болоhон байна.

Мүрысөөнэй таблицада гурбадахи hуури эзэлжэ ябаhан Томскын «Томлес» команда энэ үдэр дахинаа илалта туйлажа, өөрынгөө байдалые hайжаруулаа. Эдэнэр Петропавловск-Камчатска хотын «Вулкан» командые 2:1 гэhэн тоотойгоор шүүhэн байха юм. Эрхимлээд ябаhан табан командын хойноhоо ана мана туласалдажа ябаhан дүрбэн командануудай зариманиинь бүдэржэ эхилээ. Жэшээнь, Шэтын футболистнууд Барнаулай «Динамо» командада 1:2 гэhэн тоотойгоор шүүгдэхэдээ, манай «Сэлэнгэ» командын хойно гарашалай. Тиихэдэ «Сэлэнгэ» Эрхүүгэй футболистнуудта айлшалхадаа 1:1 тоотойгоор тэнсээ hааб даа. Мүн Благовещенскын «Амур» команда Новокузнецкын «Металлургтай» 0:0 тоотойгоор тэнсээшье hаа, урагшаа дабшажа шадабагүй. Хабарhaa хойшо яhала hайнаар наадажа ябаhан Владивостогой «Луч» команда Курганай «Зауралец» командада айлшалаад 1:0 гэhэн тоотойгоор шүүгдэжэ, тэрэл юhэдэхи hууридаа үлэхэ баатай болобо. Энэ үдэр Семипалатинскын, Целиноградай, Усть-Каменогорскын, Павло[…] команданууд наадаагүй, ама[…] байна. Доро танай анха[…] гушан нэгэдэхи наада[…] али командын түрүүлжэ я[…] тухай таблица толилогдобо.

Сибирь болон Алас-Дур[…]гэй футболистнуудай дунда […]жээтэ наадануud үсэгэлдэ[…] гэргэгдэбэ. Энэ үдэр манай […]лэнгэ» Курган хотын […]листнуудтай наадаhан […] Эдэнэрэй хоорондо үнгэр[…]hэн наадан үдэшэ орой бол[…] хойно дүүрэө. Наадана[…]раар дүүрэhэн тухай мэ[…] газетымнай удаадахи ном[…] уншаарайгты.

Б. ЦЫРЕМПИЛ[…]

Командануд	Наадаа	Шүүгээ	Тэнсээ	Шүүгдээ	Бумбэгэ
1. «Спартак» Семип.	30	18	6	6	47—26+21
2. «Автомобилист» Кр.	31	18	4	9	59—27+32
3. «Томлес» Томск	30	16	9	5	33—17+16
4. «Иртыш» Омск	30	16	7	7	44—22+22
5. СКА Хабаровск	31	15	10	6	31—20+11
6. «Сэлэнгэ» У-Үдэ	30	12	12	6	32—21+11
7. СКА Шэтэ	30	13	6	11	31—23+ 8
8. «Амур» Благ.	30	11	12	7	28—21+ 7
9. «Луч» Владивосток	31	10	13	8	28—27+ 1
10. «Динамо» Целин.	30	11	8	11	32—40—12
11. «Динамо» Барнаул	31	11	7	13	40—38+ 2
12. «Восток» У-Камен.	30	9	11	10	23—25— 2
13. «Аэрофлот» Эрхүү	31	10	7	14	21—36—15
14. [illegible]	[illegible]	[illegible]	11	12	21—36—15
15. «Старт» Ангарск	30	8	10	12	20—27— 7
16. «Дзержинец» Н-Сиб.	30	9	5	16	24—35—11
17. «Металлург» Н-Куз.	31	7	11	13	26—40—14
18. «Зауралец» Курган.	30	5	12	13	25—45—20
19. «Трактор» Павлод.	30	5	11	14	27—35— 8
20. «Вулкан» П. Камч.	31	1	10	20	14—47—33

ИЛАЛТАТАЙ БУСАЖА ЕРЭХ[…]

Сентябриин 23-да Италида волейболоор Европын түрүү hуури эзэлхын түлөө эхилhэн мүрысөөн Мюнхендэ үнгэргэгдэхэ олимпиин нааданай урда тээхи шанга тулалдаан, hорилго болоно. Зүгөөр СССР-эй эрэшүүлэй, эхэнэрнүүдэй суглуулагдамал команданууд Мексикэдэ үнгэргэгдэhэн наадаанда шалгархадаа, командаараа түрүү hуури эзэлжэ, шэлэлгын бусад мүрысөөнүүдтэ хабаадалсахагүй болоhон байгаа. Тиибэ ябашье, Совет ороной спортсменүүд түрүү hуури эзэлээбди гээд hанаа амар hуунгүй, ехэ ехэ мүрысөө, hорёонуудта хабаадалсажа ябаhаниинь элитэ. Мүнөө Италида ошоод байhан манай спортсменүүд, иланг гаяа эхэнэрнүүднай добтолго, хамгаалгаяа дахин дахин туршажа үзэхэ, шэнэ орёо техникэ шудалха болоно. Тиихэдэ эрэшүүлэй команда үнгэрэгшэ жэлэй дэлхэйн түрүү hуури эзэлхэ мүрысөөндэ гаргаhан алдуугаа заhажа, шэнэ амжалта тээшэ бэеэ зэhэхэ болоно ха юм.

Олимпиин нааданай урда тээхи жэлдэ манай ороной суглуулагдамал командын гэшүүн бүхэндэ ямаршье амаралта, сүлөө саг гэжэ байгаагүй. Эдэнэр уласхоорондын мүрысөөнүүдтэ хабаадахаhаа гадна, национальна эрхим командануудтай хоёр дахин наадаhан, спортын клубуудайнгаа нэрэ солын түлөө, оронойнгоо түрүү hуури эзэлхэ, мүн СССР-эй арадуудай зунай V спартакиадын чемпионой нэрэ солодо хүртэхын түлөө үнгэргэгдэhэн мүрысөөнүүдтэ хабаадалсаhан байха юм. Эндэл тренернүүд командынгаа нэрэ солые хамгаалжа шадамаар зүрхэтэй, бэрхэ, шуран солбон спортсменүүдээ шэлэжэ олоhон байгаа бшуу. Энээнэй ашаар СССР-эй эхэнэрнүүдэй суглуулагдамал командада олон, залуу спортсменүүд нэмэжэ абтаhан байна. Жэшээнь, командын хүтэлбэрилэгшэд Гиви Ахвледиани, Виктор Тюрин гэгшэд хорёод наhатай студентнэр Анна Ростова (Киев), Людмила Щетина (Краснодар), Лариса Берген (Алма-Ата) гэгшэдые суглуулагдамал командын гэшүүд болгоо юм. Тиибэшье эдэ залуу спортсменүүднай үшөө далижаа, hорёогоо абтаагүй байhаниинь элитэ.

Мүнөө Италида үнгэргэгдэхэ мүрысөөндэ Мехикэдэ үнгэргэгдэhэн наадаанда алтан медальнуудые абаhан Людмила Булдакова (командын капитан), Нина Смолеева, Роза Салихова, Мариана Батутире, Татьяна Сарычева, Татьяна Третьякова, Галина Леонтьева, Татьяна Семёнова, Инна Рыскаль гэгшэд оронойнгоо нэрэ солые хамгаалхаар ошоhон байна.

СССР-эй эхэнэрнүүдэй суглуулагдамал команда энэ жэлдэ Япон, КНДР, Венгри, ГДР, Болгари, Румыни болон ФРГ-гэй командануудтай нүхэр ёhоной, мүн тусхайта уулзалга үнгэргэhэн байха юм. Эндэ Совет ороной эхэнэрнүүдэй команда яhала hайн амжал[…]лаhан, гоё hайхан наада[…]руулhан байгаа.

Эрэшүүлэй команда тухай[…]дэн үтэ хэлэлтэй. Команды[…]нернүүд Юрий Чесноков, […] Фураев хоёр Италида үнгэр[…] мүрысөөндэ урдахи олимпи[…] данай чемпионууд болоhон […]тын габьяата мастернууд […] Поярков, Евгений Лапинск[…] лерий Кравченко, Борис Тере[…] үнгэрэгшэ жэлдэ дэлхэйн […] hуури эзэлхэ мүрысөөндэ […]далсаhан Владимир Паткин, […]чеслав Домани, Юрий Старун[…] Леонид Зайко гэгшэдые […] абаhан. Тиихэдэ дүршэл ба[…] эдэнэртэй суг залуу спортсме[…] Ефим Чулак, Олег Запоро[…] (Ростов-на-Дону), Владимир Ко[…] (Краснодар), Александр Са[…]кин (Ленинград) гэгшэд о[…]hон байха юм.

Гэхэтэй хамта, Японой сп[…]сменүүдтэй, мүн ФРГ-дэ үнгэр[…]дэhэн нааданай дүн хаража үз[…]дэ, манай эрэшүүлэй команд[…]рүү hуури эзэлээшье hаа, бэе[…]ынгээ мэхэ гохо, техникээ […] дүршөөдүй гэжэ сэхэ хэлэлтэй[…]

Европын түрүү hуури […] түлөө эхилээд байhан мүрыс[…] манай ороной спортсменүүд […] hууринуудай нэгые эзэлжэ, […] ороноо үшөө дахин суурхуу[…] ерэхэнь дамжаггүй.

Олег ЧЕХОВ,
СССР-эй габьяата тренер.
(АПН).

ХИЛЫН Саанаhaa
РАДИО ТЕЛЕФОН ТЕЛЕГРАФ

ПАТРИОДУУДАЙ СОХИЛТО

ХАНОЙ. (ТАСС). Урда Вьетнамай ба Лаосой Арадай зэбсэгтэ хүсэнүүд американ эзэрхэг түримхэйшүүлэй ба тэдэнэй дахуулнуудай сэрэгүүдтэ эсэргүү сохилтонуудаа бүри шангадхажа байнхай.

Сүлөөлэлгэ гэжэ хэблэлэй агентствын мэдээсэhэнэй ёhoop, август соо, сентябриин түрүүшын үдэрнүүдтэ НФОЮВ-ай сэрэгшэд Урда Вьетнамай түбэй нютагуудта болоhон байлдаануудай үеэр дайсанай 6200 солдат ба офицернүүдые, тэрэ тоодо 528 американецые хүлhөөнь буулгаа. Эдэ сэрэгшэд 39 самолёт буудажа унагааhан ба аэродромууд дээрэнь бута сохиhон, сэрэгэй 358 машина hандааhан, олон тоото буу зэбсэг ба hомо хэрэгсэл буляан абаhан байна.

Лаосой патриодууд августын 20-hoo сентябриин 13 хүрэтэр США-гай авиацяар дэмжэгдэдэг хархис талын сэрэгүүдые ехэ гээлтэ хоролтодо оруулаа. Сентябриин 5-да патриотическа фронтын зенитчигүүд Сараван провинцида американ 3 самолёт буудажа унагаагаа.

Дахин бомбодоо

ЛОНДОН. (ТАСС). Американ авиаци демилитаризованно зоно шадархи Вьетнамай Демократическа Республикын хэдэн нютагуудые сентябриин 21-дэ олооро бомбодоо. США-гай командовани ДРВ-гэй газар дээрэ тагнуул хэдэг американ самолёдуудые хамгаалха зорилгоор иимэ бомбодолго хэнэбди гэжэ урдынхидаал адляар өөhэдыгөө сагааруулхые оролдоно. Рейтер агентствын мэдээсэhэнэй ёhoop, энэ үдэрэй бомбодолгодо абяанhaa түргэн ниидэдэг США-гай хэдэн арбаад истребитель-бомбардировщигууд хабаадаа.

Хоро хэрэглэhэнэй гэмээр

ХАНОЙ. (ТАСС). Холбоото Штадуудай ба тэдэнэй сайгон дахуулнуудай сэрэгүүд hүүлэй дүрбэн жэлэй турша соо Урда Вьетнамай Чавинь провинцида (Меконг мүрэнэй адагта) «номгоодхолго» гэдэгэй үндэhөөр мүрдэлгэ хюдалгын 13500 ябуулга хэhэн байна. Эдэ бүгэдынь эсэстэ энгэй 6500 гаран хүн хосороо, 7 мянга гаран хүн шархатаа. Энэ провинциин хүн зоноор олон районуудта химическэ хорото бодосуудые сасаhанhaань боложо, 100 мянга гаран хүн хорондо дайрагдаhан, 509 мянган гектар таряалан ба саадууд гэмтээгдэhэн байна.

АЖАЛ БА КАПИТАЛАЙ ТЭМСЭЛ

ЛОНДОН. (ТАСС). Абяанhaa түргөөр ниидэдэг «Конкорд» гэжэ агаарай томо онгосодо мотоорнуудые хэдэг «Роллс-Ройс» гэдэг компаниин заводой 6000 шахуу хүдэлмэришэд забастовко соносхожо, үнэ сэнгэй саг үргэлжэ дээшэлжэ байhантай дашарамдуулан салин хүлhыемнай дээшэлүүлэгты гэhэн эрилтэ табяа. Забастовко хэжэ байгаа авиационно хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай түлөөлэгшэ нигэжэ мэдүүлээ: «Хүдэлмэришэдэй эрилтэ дүүргээгүй hаань, тэдэнэр тэмсэлээ үргэлжэлүүлhээр байха».

РИМ. (ТАСС). 900 мянган хүнhөө бүридэдэг Италиин барилгашадай профсоюзууд Испаниин барилгашадай баатарлиг тэмсэлшэдтэй hаналаа нэгэдэжэ байhанаа мэдүүлээ. Толилогдоhон мэдүүлгэ дотор игэжэ хэлэгдэнэ: Италиин барилгануудай хүдэлмэришэдэй профсоюзууд Франкын засагай хүшэр хүндэ эрхэ байдалда эрхээ хамгаалжа байhан Испаниин барилгашадта аха дүү ёhоной туhаламжа хүргэхэ юм.

МОНТЕВИДЕО. (ТАСС). hapahaa үлүү саг соо үргэлжэлhэн Уругвайн текстильщигүүдэй шанга тэмсэл илалтаар дүүрэбэ. Хүдэлмэришэд болон эзэд баяшуул хоорондоо хэлсээ баталаа.

Эб найрамдалай түлөө тэмсэлшэдэй эрилтэ

КАРАКАС. (ТАСС). Венесуэлын ба Колумбиин эб найрамдалай түлөө тэмсэлшэд Венесуэлын Сан-Кристобаль хотодо хамтын зүблөө зарлаад, Вьетнамда Холбоото Штадуудай үүдхэhэн харата муухай дайе эрид буруушааба, бүхы американ сэрэгүүдые Индохитадhaa энэ дары гаргаха эрилтэ табиба,

Тэрэшэлэн эдэ оронуудай дотоодын хэрэгүүдтэ хамаархадаг Американ сэрэгэй миссинүүдэй Венесуэлын ба Колумбиин газар дээрэ ябуулга хэхыень болюулгаха гэhэн эрилтэ баталан абаhан шиидхэбэри доторнь табигдана.

Зүблөөндэ хабаадагшад Колумбиин ба Венесуэлын арадуудай хоорондын хани ёhоной харилсаае саашадань хүгжөөхэ шухала гэжэ мэдүүлээ.

ПЕКИНЭЙ hҮЙДХЭХЫ ҮҮРГЭ ТУХАЙ

ТОКИО. (ТАСС). Японой Коммунис партиин түбэй орган—«Акахата» гэжэ газетэ Японой компартида, Японой демократическа хүдэлөөндэ эсэргүү Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй hүйдхэлэй ябуулга тухай статья тунхаглаба.

Тэрээн доторнь иигэжэ хэлэгдэнэ: «Мао Цзэ-дунай хараа бодол» номнохо, Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй заабарийе hохорлигоор даган баримталха, Японой компартида, Японой демократическа хүдэлөөндэ эсэргүү хорото hүйдхэлэй ябуулга хэхэ зорилго табидаг, партида харша этэгээдүүд Пекинэй хүтэлбэрилэгшэдэй уряалаар hаяхан КНР ошоо.

Коммунизмда харша, Хитадай тала баридаг бүлэгүүдэй Японой бии бололгонь Японой революционно, демократическа хүдэлөөнэй дотоодын хэрэгүүдтэ КПК-гай түлөөлэгшэдэй дээрэнхыгээр хамаархадаг ябадалтай нягта холбоотой, «Мао Цзэ-дунай хараа бодолые» Японой демократическа хүсэнүүдтэ баадхаха гэдэг хитад хүтэлбэрилэгшэдэй hэдэлгэhээ уг үнгитай юм гэжэ тус газетэ тэмдэглэнэ.

Партида харша этэгээдүүд «Японой зүүнэй тала баридаг компарти» гэдэгые 1969 оной ноябрьда бии болгоhон нэрэтэй юм, тэрэнь Японой компартиие дээрэнхы хитадуудай дэмжэлгээр задагайруулха хэрэгтэ хаба соогоо хабаададаг гэжэ «Акахата» тэмдэглэнэ.

Масаеси Фукуда гэгшын бүлэгтэ хабаатай, партида харша эдэ этэгээдүүдые Пекиндэ «халуунаар угтаа». Гэхэ зуура, Пекинэй зүгhөө hүйдхэлэй ябуулгануудые хэбэшье hаань, Пекинэй тала коммунизмда харша тала баридаг япон этэгээдүүд Японой революционно, демократическа хүдэлөөн дотор ямаршье дэмжэлгэ олоогүй, харин «Мао Цзэ-дунай» хараа бодол» дабтадаг тэдэнэй суртал бодолынь бүрин буруу hүрөөд, партида харша, Хитадай тала баридаг этэгээдүүдэй эмхинүүд панхаруудтан хосорхын туйлда хүрэнхэй. Тэдэнэр арад зонhoo таhарhан, ахир бүлэг болошоо.

Баазануудынь үлэхэ юм ха

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Президент Никсон Окинавые, бусад хэдэ хэдэн аралнуудые Японой захиргаанай хиналтада дамжуулан оруулха тухай американо-япон хэлсээе хаража үзэхын ба эсэслэн баталхынь тула Америкын сенадта эльгээбэ.

Президентын бэшэг дотор иигэжэ тэмдэглэгдэнэ: дамжуулан бусааhанай hүүлээршье Холбоото Штадууд тэдэ аралнууд дээрэхи сэрэгэй түхеэрэлгэнүүдые хэрэглэхэ арга боломжотой зандаа үлэхэ юм ха.

Анджела Дэвисые сүлөөлхэ эрилтэ табиба

ПАРИЖ. (ТАСС). Политбюрогой гэшүүн Раймон Гюйо түрүүтэй Франциин Компартиин делегаци Анджела Дэвисые сүлөөлхэ эрилтэ табихын тула Париждахи США-гай посольстводо ерээ. Американ коммунисткые дары сүлөөлхэ тухай эрилтэнүүдые дэмжэжэ французуудай гараа табиhан мянгаад почтово открыткануудые посольствын түлөөлэгшэдэ дамжуулба.

Анджела Дэвисые хамгаалхын түлөө

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Анджела Дэвисые хамгаалха уряатай жагсаалнууд ба митингнүүд США-гай олохон городууд ба университедүүдэй түбүүдтэ боложо байнхай.

Анджела Дэвисые гар даалгаар сүлөөлхэ, тэрэнние сүүдэй засагаархидай худал хуурмагаар гэмнэhэн «хэрэг» зүбөөр хаража үзэхэ ябадал хангаха эрилтэтэй бэшэгтэ гар табилгын кампани США-гай улам олон районуудта дэлгэржэ байна. «Дейли Уорлд» газетын мэдээсэhэнэй ёhoop, Миннеаполиста (Миннесотын штат) түрүүшын хэдэн үдэрэй турша соо хотын мянга гаран хүн тэрэ бэшэгтэ гар табяа.

Анджела Дэвисые сүүдлэлгэ сентябриин 27-до эхилхэ гэжэ соносхогдоhон аад, хамгаалагшадай эрилтээр, тодорхой болзоргүйгөөр дахин хойшолуулагдаа.

Бэеэ даажа хүгжэхын түлөө тэмсэнэ

ОТТАВА. (ТАСС). Канадада хүдэлмэригүйдэлгын улам олошоржо, юумэнэй үнэ сэнгэй бүри хүндэржэ байhан тухай hүүлэй үеын тусхай мэдээнүүд парламентда олон асуултануудай орохо гол шалтагаан болоно.

Премьер-министр П. Трюдо тэдэ асуултануудта харюусахадаа, орон доторхи экономическа байдалай улам муудажа байhанда ехээр hанаата болоноб гэжэ мэдэрбэ. Мүнөө мүнгэнэй үнын унаха, хүдэлмэригүйшүүлэй олошорхын хажуугаар, США-да абаашажа худалдагдадаг Канадын эд товар тушаа Америкын правительствын абаhан хэмжээнүүдhээ уламжалан эндэхи байдалай бүри хэсүү болоhон ябадалтай правительство ушараа гэжэ Канадын хэблэл тэмдэглэнэ.

Шэнэ баримтанууд

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Эзэмдэгдэhэн араб газар нютагуудые саашадаашье мэдэлдээ байлгаха гэжэ Израилиин засагаархидай али болохоор оролдодог тухай шэнэ баримтанууд элирүүлэгдээ. Палестинын зугадан нүүгшэдтэ туhа хүргэхэ ба хүдэлмэри эмхидхэхэ даабаритай ООН-ой Дүтын Зүүн зүгэй агентствын Нэгэдэмэл Нацинуудай Организацида хүргэhэн мэдээнүүдэй ёhoop, Израилиин засагаархид Газын эзэмдэгдэhэн районhoo hүүлэй үедэ 15.000 гаран хүниие намнаhан байна.

Африкын 34 ороной уряа

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Африкын бэеэ даанги 34 гүрэн Намибидахи байдал зүбшэн хэлсэхын тула Аюулгүйн Соведэй яаралтай заседаниие зарлаха уряатайгаар Аюулгүйн Соведэй түрүүлэгшэдэ хандаба. ЮАР гэжэ гүрэн Намибиие (Баруун-Урда Африка) олон жэлэй турша соо хуули бусаар эзэмдэжэ байдаг юм. ЮАР-ай правительство энэ орон доторхи үндэhэн зониие газаашалан доромжолхо хархис ёho гурим баримтална.

ПРАВДА·БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. «Апхаргты: интернат hургуулинууд» —түрүү бэшэг. КПСС-эй обкомдо. С. Саратовай «Некипеловтэнэй бүлын экипаж» гэhэн корреспонденци. «Хартаабха малталгаяа унжагайруулна» гэжэ шахардуу дохёо.

Хоёрдохи хуудаhанда. «Политическэ эрдэмэй аша үрэ»—В. Балхановай статья. А. Каратаевагай «Хамтаараа байшан гэр барина» гэhэн корреспонденци. Түрэл орон доторнай.

Гурбадахи хуудаhанда. «СЭВ—асари ехэ арга боломжын эшэ үндэhэн»—ТАСС-ай материал. Редакцида ерэhэн бэшэгүүдhээ. Хилын саанаhaa.

Дүрбэдэхи хуудаhанда. Манай республика дотор болоhон шэнэ hонинууд. Соносхолнууд.

ЭХИР КРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАМ[…]
УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛ[…]

18.00—«Пока горит со[…] гэhэн фильм-концерт. 18.[…] үхибүүдтэ зорюулаг[…] мультфильмнүүд. 19.25—[…] панорама. 19.45—«Сэ[…] гэhэн телевизионно жу[…] 20.45—концерт. 21.20—[…]лос» гэhэн тусхай дамжу[…] 21.50—«Во власти золот[…]hэн уран hайханай филь[…]

МОСКВА ХАРУУЛНА[…]

23.20—«Хурим түрэ» […] хүгжэмтэ телевизионно […] 24.00—«Время» гэhэн hу[…] hонинной программа. 00.[…] Поэт Роберт Рождеств[…] манай айлшан» гэhэн дамж[…]га. 01.00—«Артлото» […] хүгжэмтэ программа. 02.0[…] «Спортын дневник» гэhэн […]жуулга.

ХОЕРДОХИ ПРОГРАМ[…]
УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛ[…]

11.00—«Роберт Берн[…]hэн киноочерк. 11.20—«[…] Трубачев ба тэрэнэй […] гэhэн уран hайханай ф[…] 12.40 — «Географ[…] эрдэмтэдэй бүлгэм […] киноочерк. 13.00—«Со[…] танца» гэhэн телефильм[…]лагдаха.

Редакторай орлог[…]
М. Н. НИМА[…]

Манай адрес, телефо[…]

г. УЛАН-УДЭ, ул. Л[…] 35. Телефоны: редактор[…] 54-54, приёмная—54-83, з[…] редактора—68-08, зам. ре[…]тора—62-62, ответ. секрет[…] —50-52, зам. ответ. секрет[…] —66-76, отделы: парти[…] жизни —60-91, сельского […]зяйства—64-36, 63-86, про[…]ганды и агитации—56-23, п[…]мышленности и строите[…] —61-35, советского строи[…]ства в быта—69-58, культу[…] и школ—60-21, писем и […] селькоров—67-81, информ[…] —34-05, общественная при[…]ная—56-62, машинное бюро[…] 57-63. фотолаборатори[…] 33-61.

Н-02494. Заказ № 1065.